Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK VŠEOBECNÉHO SÚDU (prvá komora)

z 18. júna 2013 *

„Hospodárska súťaž — Kartely — Svetový trh s fluoridom hlinitým — Rozhodnutie, ktorým sa konštatuje porušenie článku 81 ES a článku 53 Dohody o EHP — Žaloba o neplatnosť — Lehota na podanie žaloby — Omeškanie — Neprípustnosť — Určenie cien a rozdelenie trhov — Dôkaz o porušení — Právo na obhajobu — Vymedzenie relevantného trhu — Pokuty — Závažnosť porušenia — Usmernenia z roku 2006 k metóde stanovovania pokút“

Vo veci T-404/08,

Fluorsid SpA, so sídlom v Assemini (Taliansko),

Minmet financing Co., so sídlom v Lausanne (Švajčiarsko),

v zastúpení: L. Vasques a F. Perego, advokáti,

žalobkyne,

proti

Európskej komisii, v zastúpení: V. Di Bucci, C. Cattabriga a K. Mojzesowicz, splnomocnení zástupcovia,

žalovanej,

ktorej predmetom je návrh na zrušenie rozhodnutia Komisie K(2008) 3043 z 25. júna 2008 v konaní podľa článku 81 [ES] a článku 53 Dohody o EHP (COMP/39.180 – Fluorid hlinitý), týkajúceho sa kartelu na svetovom trhu s fluoridom hlinitým o určení cien a rozdelení trhov na svetovej úrovni, ako aj subsidiárne návrh na zníženie sumy pokuty uloženej žalobkyniam,

VŠEOBECNÝ SÚD (prvá komora),

v zložení: predseda komory J. Azizi (spravodajca), sudcovia I. Labucka a S. Frimodt Nielsen,

tajomník: J. Palacio González, hlavný referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní zo 14. júna 2012,

vyhlásil tento

* Jazyk konania: taliančina.

Rozsudok

Okolnosti predchádzajúce sporu

I – *Skutkové okolnosti*

1 Rozhodnutie Komisie K(2008) 3043 z 25. júna 2008 v konaní podľa článku 81 [ES] a článku 53 Dohody o EHP (COMP/39.180 – Fluorid hlinitý) (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“) sa týka kartelu na svetovom trhu s fluoridom hlinitým o určení cien a rozdelení trhov na svetovej úrovni, na ktorom sa aktívne zúčastnili žalobkyne Fluorsid SpA. a Minmet financing Co. (ďalej len „Minmet“).

2 Fluorsid je spoločnosť podľa talianskeho práva, ktorá vyrába a predáva zlúčeniny fluóru, najmä fluorid hlinitý. Minmet, spoločnosť so sídlom vo Švajčiarsku, je hlavným akcionárom spoločnosti Fluorsid s podielom na úrovni 54,844 % a jej výhradným obchodným zástupcom pre predaj fluoridu hlinitého v celom svete s výnimkou Talianska.

3 Boliden Odda A/S (ďalej len „Boliden“) je nórsky podnik pôsobiaci v oblasti výroby a predaja zinku a fluoridu hlinitého (odôvodnenie 6 napadnutého rozhodnutia). Dňa 23. marca 2005 Boliden podala Komisii Európskych spoločenstiev žiadosť o oslobodenie od pokuty na základe oznámenia Komisie o oslobodení od pokút a znížení pokút v prípadoch kartelov (Ú. v. ES C 45, 2002, s. 3; Mim. vyd. 08/002, s. 155, ďalej len „oznámenie o spolupráci“). V apríli 2005 Boliden predložila spresnenia a doplňujúce informácie o svojej účasti na karteli na trhu s fluoridom hlinitým a uskutočnila ústne vyhlásenia. Dňa 28. apríla 2005 Komisia priznala spoločnosti Boliden podmienečné oslobodenie od pokút na základe odseku 8 písm. a) oznámenia o spolupráci (odôvodnenie 56 napadnutého rozhodnutia).

4 V dňoch 25. a 26. mája 2005 Komisia uskutočnila inšpekcie na základe článku 20 ods. 4 nariadenia Rady (ES) č. 1/2003 zo 16. decembra 2002 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch 81[ES] a 82 [ES] (Ú. v. ES L 1, 2003, s. 1; Mim. vyd. 08/002, s. 205) v priestoroch európskych dodávateľov fluoridu hlinitého (odôvodnenie 57 napadnutého rozhodnutia), najmä spoločností Fluorsid, Alufluor AB, Derivados del Fluor SA a C.E. Giulini & C. Srl.

5 V dňoch 23. a 31. augusta 2006 Komisia vypočula pána O., bývalého obchodného riaditeľa divízie fluoridu hlinitého „Noralf“ spoločnosti Boliden na základe článku 19 nariadenia č. 1/2003 (odôvodnenie 58 napadnutého rozhodnutia).

6 V období od septembra 2006 do februára 2007 Komisia na základe článku 18 ods. 2 nariadenia č. 1/2003 zaslala viacero žiadostí o informácie podnikom dotknutým správnym konaním v tomto štádiu, najmä Industries chimiques du fluor (ICF), spoločnosti podľa tuniského práva, spoločnostiam Boliden, Alufluor, Derivados del Fluor, Fluorsid, C.E. Giulini & C., Minmet a Industrial Quimica de Mexico (IQM), spoločnosti podľa mexického práva, na ktoré tieto podniky odpovedali (odôvodnenie 59 napadnutého rozhodnutia).

7 Dňa 29. marca 2007 v priebehu stretnutia s Komisiou Fluorsid predložila určité dokumenty. Dňa 22. apríla 2007 Fluorsid podala „žiadosť o oslobodenie od pokuty a o zníženie pokuty“ na základe oznámenia o spolupráci, ktorú si Komisia vykladala ako žiadosť o zníženie sumy pokuty. Dňa 27. mája 2007 Fluorsid predložila doplnenie k tejto žiadosti. Dňa 13. júla 2007 Komisia oznámila spoločnosti Fluorsid, že jej nezamýšľa znížiť sumu pokút na základe oznámenia o spolupráci (odôvodnenia 60 a 248 a 249 napadnutého rozhodnutia).

8 Dňa 24. apríla 2007 Komisia formálne začala konanie najmä proti spoločnostiam ICF, Boliden, Fluorsid, Minmet a IQM a prijala oznámenie o výhradách, ktoré im bolo zaslané 25. apríla 2007 a doručené v období od 26. do 30. apríla 2007. V rovnakom čase im Komisia umožnila prístup k spisu vo forme CD-ROMu (bod 61 napadnutého rozhodnutia).

9 S výnimkou spoločnosti Boliden adresáti oznámenia o výhradách podali svoje pripomienky k výhradám, ktoré im boli vytýkané (odôvodnenie 62 napadnutého rozhodnutia).

10 Dňa 13. septembra 2007 sa konalo vypočutie, na ktorom sa zúčastnili všetci adresáti oznámenia o výhradách (odôvodnenie 63 napadnutého rozhodnutia).

11 V dňoch 11. a 14. apríla 2008 Komisia zaslala žiadosti o informácie všetkým adresátom oznámenia o výhradách, v ktorých ich vyzvala na uvedenie ich celkového obratu za roky 1999, 2000, 2001 a 2007 a ich predajov fluoridu hlinitého a na poskytnutie spresnení k všetkým budúcim významných zmenám, pokiaľ ide o činnosť alebo majetok (odôvodnenie 64 napadnutého rozhodnutia).

II – *Napadnuté rozhodnutie*

A – *Výrok napadnutého rozhodnutia*

12 Výrok napadnutého rozhodnutia znie takto:

„Článok 1

Tieto podniky porušili článok 81 [ES] a článok 53 [Dohody o EHP] tým, že sa v období od 12. júla 2000 do 31. decembra 2000 podieľali na dohode a/alebo zosúladenom postupe v sektore fluoridu hlinitého:

a) Boliden…

b) Fluorsid… a Minmet…

c) [ICF]

d) [IQM] a Q.B. Industrias S.A.B.

Článok 2

Za porušenie uvedené v článku 1 sa udeľujú tieto pokuty:

a) Boliden…: 0 EUR;

b) Fluorsid… a Minmet…, spoločne a nerozdielne: 1 600 000 EUR;

c) [ICF]: 1 700 000 EUR;

d) [IQM] a Q.B. Industrias S.A.B., spoločne a nerozdielne: 1 670 000 EUR

…“ *[neoficiálny preklad]*

B – *Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia*

13 V odôvodnení napadnutého rozhodnutia uvádzala Komisia predovšetkým toto:

1. O sektore fluoridu hlinitého

14 Podľa Komisie je fluorid hlinitý chemickou zlúčeninou používanou pri výrobe hliníka, ktorá umožňuje znížiť spotrebu elektrickej energie potrebnej pri procese tavenia v rámci výroby primárneho hliníka, čím významne prispieva k zníženiu nákladov na výrobu hliníka. Výrobcovia hliníka sú hlavnými spotrebiteľmi fluoridu hlinitého. Ročná výroba hliníka predstavuje vo svete viac než 20 miliónov ton, z čoho približne 30 % pripadá na Európu (odôvodnenia 2 a 3 napadnutého rozhodnutia).

15 V roku 2000 predaj fluoridu hlinitého spoločnosti Fluorsid v Európskom hospodárskom priestore (EHP) predstavoval sumu 2 717 735 eur a v celosvetovom meradle sumu 31 997 725 eur. V roku 2007 svetový obrat dosiahol sumu 83 136 704 eur (odôvodnenie 15 napadnutého rozhodnutia).

16 V roku 2000 sa celková odhadovaná obchodná hodnota fluoridu hlinitého predaného na voľnom trhu EHP približovala sume 71 600 000 eur. Obchodná hodnota fluoridu hlinitého predaného na svetovom voľnom trhu dotknutom kartelom sa v roku 2000 približovala sume 340 000 000 eur. Odhadovaný kumulovaný trhový podiel podnikov dotknutých napadnutým rozhodnutím predstavoval na trhu EHP 33 % a na svetovom trh 35 % (odôvodnenie 33 napadnutého rozhodnutia).

17 S fluoridom hlinitým sa obchoduje na svetovej úrovni. K predajom dochádza zo Spojených štátov do EHP a z EHP do Spojených štátov, Afriky, Južnej Ameriky a Austrálie (odôvodnenie 35 napadnutého rozhodnutia). ICF predáva značné objemy výrobku v EHP (odôvodnenie 36 napadnutého rozhodnutia). Od roku 1997 združenie výrobcov fluoridu hlinitého, Inorganic Fluorine Producers Association (IFPA), združuje výrobcov z celého sveta (odôvodnenie 38 napadnutého rozhodnutia).

2. O stretnutí v Miláne a o vykonaní kartelu

18 Podľa Komisie niektoré tajné postupy v odvetví fluoridu hlinitého sa týkajú už obdobia medzi vytvorením IFPA v roku 1997 a stretnutím v Miláne (Taliansko) 12. júla 2000, v tomto ohľade však neexistuje nijaký presvedčivý dôkaz (odôvodnenie 73 napadnutého rozhodnutia). Komisia spresnila, že na stretnutí v Miláne sa zúčastnili zástupcovia spoločností Fluorsid, ICF a IQM, pričom zástupca oddelenia „Noralf“ spoločnosti Boliden sa zúčastnil na tomto stretnutí telefonicky. Počas tohto stretnutia sa účastníci dohodli na cieli zvýšenia cien o 20 %, pokiaľ ide o predaj fluoridu hlinitého. Preskúmali viaceré svetové regióny vrátane Európy s cieľom stanoviť úroveň všeobecnej ceny a v určitých prípadoch rozdeliť trh. Podľa ich dohody všeobecným cieľom bolo dosiahnuť vyššiu úroveň cien a odradiť od poskytovania výrazných zliav. Účastníci si tiež vymenili citlivé obchodné informácie. V tomto ohľade Komisia vychádzala zo zápisnice pána R., zástupcu spoločnosti Fluorsid, zo stretnutia v Miláne, z poznámok pána O., zástupcu divízie „Noralf“ spoločnosti Boliden, a z vyhlásenia pána O. (odôvodnenia 77 až 91 napadnutého rozhodnutia).

19 Po stretnutí v Miláne dotknuté podniky ostali vo vzájomnom kontakte (odôvodnenie 93 napadnutého rozhodnutia).

20 Dňa 25. októbra 2000 si pán T. z divízie „Noralf“ spoločnosti Boliden a pán A. zo spoločnosti IQM telefonicky vymenili informácie týkajúce sa ich jednotlivých ponúk zákazníkovi v Austrálii, vrátane informácií o úrovni cien, dĺžke zmluvy a ponúkanom objeme. Obsah tejto telefonickej konverzácie je zachytený v písomnej správe pána T. z tej doby adresovanej pánovi O., taktiež z divízie „Noralf“ spoločnosti Boliden (odôvodnenie 94 napadnutého rozhodnutia).

21 Dňa 8. novembra 2000 pán C., poverený člen predstavenstva spoločnosti Minmet zaslal spoločnosti Fluorsid správu o telefonickej konverzácii, ktorú mal v rovnaký deň s pánom G. z ICF v súvislosti s predajnými cenami fluoridu hlinitého (odôvodnenie 95 napadnutého rozhodnutia).

22 Dňa 9. novembra 2000 spoločnosť Minmet zaslala spoločnosti Fluorsid ďalšiu zápisnicu zo stretnutia s ICF v Lausanne (Švajčiarsko) týkajúcu sa klientely a cien na určitých trhoch, osobitne v Brazílii a Venezuele (odôvodnenie 96 napadnutého rozhodnutia).

3. O uplatnení článku 81 ods. 1 ES a článku 53 ods. 1 Dohody o EHP

23 Komisia dospela k záveru, že stretnutie v Miláne a následné konania smerujúce k jeho vykonaniu spĺňajú všetky charakteristiky kartelu a/alebo zosúladeného postupu v zmysle článku 81 ES alebo článku 53 Dohody o EHP (odôvodnenia 115 až 122 napadnutého rozhodnutia) a že tento kartel predstavuje jediné a pokračujúce porušenie (odôvodnenia 123 až 129 napadnutého rozhodnutia).

24 Cieľom tohto porušenia bolo obmedziť hospodársku súťaž v Európskom spoločenstve a v EHP (odôvodnenia 130 až 135 napadnutého rozhodnutia), ale jeho geografický rozsah bol svetový a týkal sa regiónov spomenutých v zápisnici zo stretnutia v Miláne, konkrétne Európy, Turecka, Austrálie, Južnej Ameriky, Južnej Afriky a Severnej Ameriky (odôvodnenie 136 napadnutého rozhodnutia).

25 Podľa Komisie mohol mať kartel citeľný účinok na obchod medzi členskými štátmi alebo zmluvnými stranami Dohody o EHP (odôvodnenia 137 až 142 napadnutého rozhodnutia).

4. O dĺžke trvania porušenia

26 Napriek indíciám, podľa ktorých sa výrobcovia fluoridu hlinitého už zapojili do tajných postupov v priebehu druhej polovice 90. rokov, najmä v nadväznosti na stretnutie, ktoré sa konalo v Grécku v roku 1999, sa Komisia domnievala, že disponovala presvedčivými dôkazmi o existencii kartelu až od „minimálne“ 12. júla 2000, dátumu stretnutia v Miláne (odôvodnenie 144 napadnutého rozhodnutia).

27 V sektore fluoridu hlinitého sa dodávateľské zmluvy dohadovali vopred počas obdobia začínajúceho v priebehu druhého semestra každého kalendárneho roku a končiaceho na konci tohto istého kalendárneho roku alebo v priebehu prvých piatich mesiacov nasledujúceho kalendárneho roku. To platilo aj pre viacročné zmluvy. Niektoré viacročné zmluvy vždy predpokladali buď každoročnú dohodu o cenách na konci každého kalendárneho roku, alebo polročnú revíziu cien na konci každého polroku. Zápisnica zo stretnutia v Miláne potvrdzuje, že prax v sektore spočívala v určení cien vopred pre nasledujúce účtovné obdobie. Komisia z toho vyvodila, že výsledok tajných kontaktov z júla 2000 sa uplatnil v rokovaniach vedených v priebehu druhého semestra roku 2000 (odôvodnenie 146 napadnutého rozhodnutia).

28 Komisia preto dospela k záveru, že kartel pretrvával a naďalej spôsoboval protisúťažné účinky, z dôvodu konania jeho členov, až do „minimálne“ 31. decembra 2000 (odôvodnenie 147 napadnutého rozhodnutia).

5. O určení výšky pokuty

29 Komisia stanovila základnú sumu pokuty, ktorá sa má uložiť žalobkyniam, na základe nimi poskytnutých údajov týkajúcich sa hodnoty ich predajov dotknutého výrobku vypočítaných v EHP (6 279 960 eur) až 1 600 000 eur (odôvodnenie 243 napadnutého rozhodnutia), pričom uviedla, že podľa usmernení k metóde stanovenia pokút uložených podľa článku 23 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 1/2003 (Ú. v. EÚ C 210, 2006, s. 2, ďalej len „usmernenia z roku 2006“), „základná výška pokuty

bude súvisieť s určitou časťou hodnoty predaja stanovenou v závislosti od stupňa závažnosti porušenia a vynásobenou počtom rokov, v ktorých porušenie trvalo“ (odôvodnenie 234 napadnutého rozhodnutia).

30 V prejednávanej veci porušenie spočívalo najmä v horizontálnej dohode o určení cien, ktorá vzhľadom na svoju povahu patrí medzi najzávažnejšie obmedzenia hospodárskej súťaže. To by sa malo odzrkadliť v časti hodnoty zohľadňovaných predajov (odôvodnenie 236 napadnutého rozhodnutia). V roku 2000 odhadovaný kumulovaný trhový podiel podnikov, ktoré sa podieľali na tomto porušení, neprekročil v EHP 35 % (odôvodnenie 237 napadnutého rozhodnutia). Geografický rozsah kartelu bol celosvetový (odôvodnenie 238 napadnutého rozhodnutia). Komisia „zohľadnila tiež stupeň vykonania porušenia [odôvodnenia 134 a 135, 154 až 156, 172 a 185 napadnutého rozhodnutia] na účely stanovenia časti hodnoty predajov, ktorá sa má zohľadniť“ [*neoficiálny preklad*] (odôvodnenie 239 napadnutého rozhodnutia).

31 Komisia preto dospela k záveru, že vzhľadom na vyššie uvedené faktory týkajúce sa povahy porušenia a jeho geografického rozsahu časť hodnoty prejavov každého z dotknutých podnikov, na základe ktorej sa mala stanoviť základná suma pokút, ktoré sa majú uložiť, predstavovala 17 % (odôvodnenie 240 napadnutého rozhodnutia).

32 Keďže dĺžka porušenia zodpovedá „minimálne“ obdobiu od 12. júla do 31. decembra 2000, multiplikačný koeficient, ktorý sa mal uplatniť na základnú sumu pokuty, bol 0,5 (odôvodnenie 241 napadnutého rozhodnutia). Dodatočná suma pokuty na účely odradenia podnikov od účasti na takých horizontálnych dohodách o určení cien, akou bola dohoda v prejednávanej veci, predstavuje 17 % hodnoty predajov (odôvodnenie 242 napadnutého rozhodnutia).

33 Komisia stanovila základné sumy pokuty, ktoré sa majú uložiť účastníkom kartelu takto:

— Boliden: 1 milión eur,

— Fluorsid a Minmet: 1,6 milióna eur,

— ICF: 1,7 milióna eur,

— IQM, Q.B. Industrias S.A.B.: 1,67 milióna eur.

34 Na základe oznámenia o spolupráci Komisia nakoniec priznala spoločnosti Boliden oslobodenie od pokút.

6. O poľahčujúcich okolnostiach

35 Komisia sa nakoniec domnievala, že skutočnosť, že Fluorsid a Minmet spolupracovali na vyšetrovaní, sama osebe nepredstavuje poľahčujúcu okolnosť a že teda v prejednávanej veci neexistuje nijaká výnimočná okolnosť, ktorá by odôvodňovala zníženie sumy ich pokuty (odôvodnenia 248 až 249 napadnutého rozhodnutia). Komisia zdôraznila, že Fluorsid podala svoju žiadosť o oslobodenie alebo zníženie pokuty približne dva roky po začatí vyšetrovania, pričom bola druhým podnikom, ktorý ju kontaktoval. Komisia konštatovala, že informácie poskytnuté spoločnosťou Fluorsid pred prijatím oznámenia o výhradách, nepriniesli významnú pridanú hodnotu a že časť ňou poskytnutých informácií po 22. apríli 2007 nebola použitá na účely preukázania porušenia (odôvodnenia 260 až 263 napadnutého rozhodnutia). V dôsledku toho Komisia nepriznala zníženie sumy ich pokuty. Konečnú sumu pokuty uloženej spoločne a nerozdielne žalobkyniam stanovila na 1 600 000 eur (odôvodnenie 276 a článok 2 napadnutého rozhodnutia).

Konanie a návrhy účastníkov konania

36 Podaním doručeným do kancelárie Súdu prvého stupňa 20. septembra 2008, ktoré podpísali tí istí právni zástupcovia, žalobkyne podali túto žalobu.

37 Žalobkyne navrhujú, aby Všeobecný súd:

— zrušil napadnuté rozhodnutie,

— subsidiárne znížil sumu pokuty, ktorá im bola spoločne a nerozdielne uložená,

— zaviazal Komisiu na náhrady konania.

38 Komisia navrhuje, aby Všeobecný súd:

— zamietol žalobu spoločnosti Minmet ako zjavne neprípustnú alebo subsidiárne ako nedôvodnú,

— zamietol žalobu spoločnosti Fluorsid ako nedôvodnú,

— zaviazal žalobkyne na náhradu trov konania.

39 Na základe sudcu spravodajcu Všeobecný súd (prvá komora) rozhodol o začatí ústnej časti konania.

40 Vzhľadom na prekážku na strane sudcu predseda Všeobecného súd určil na základe článku 32 ods. 3 Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu na doplnenie komory iného sudcu.

41 V rámci opatrenia na zabezpečenie priebehu konania prijatého na základe článku 64 rokovacieho poriadku Všeobecný súd požiadal Komisiu, aby písomne odpovedala na jednu otázku. Komisia tomuto opatreniu na zabezpečenie priebehu konania vyhovela v stanovenej lehote.

42 Prednesy účastníkov konania a ich odpovede na ústne otázky položené Všeobecným súdom boli vypočuté na pojednávaní 14. júna 2012. Na pojednávaní Komisia predložila dokument, ktorý vysvetľoval spôsob, akým vypočítala hodnotu predajov a podielov na trhu na účely stanovenia sumy pokuty uloženej žalobkyniam. Po vypočutí účastníkov konania bol tento dokument doplnený do spisu, čo bolo zaznamenané aj do zápisnice z pojednávania.

Právnystav

I – *O prípustnosti*

A – *Úvodná pripomienka*

43 Keďže Komisia namietala neprípustnosť žaloby v rozsahu, v akom ju podala spoločnosť Minmet, je potrebné spresniť, že napadnuté rozhodnutie predstavuje súbor rozhodnutí obsahujúci viacero individuálnych rozhodnutí o uložení pokút, ktoré boli prijaté v rámci spoločného konania (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdneho dvora zo 14. septembra 1999, Komisia/AssiDomän Kraft Products a i., C-310/97 P, Zb. s. I-5363, bod 49 a nasl.). V prejednávanej veci treba teda rozlišovať najmä medzi rozhodnutím určeným spoločnosti Fluorsid od rozhodnutia určeného spoločnosti Minmet a posúdiť prípustnosť žalôb spoločností Minmet a Fluorsid samostatne, pretože tieto žaloby smerujú z právneho hľadiska proti samostatným rozhodnutiam prijatým proti uvedeným spoločnostiam (pozri v tomto zmysle rozsudok Komisia/AssiDomän Kraft Products a i., už citovaný, body 53 až 56).

B – *O rozsahu žaloby*

44 Treba pripomenúť, že 9. júla 2008 Komisia doručila spoločnosti Minmet anglické znenie napadnutého rozhodnutia. Spoločnosti Fluorsid bolo naopak 11. júla 2008 doručené talianske znenie napadnutého rozhodnutia.

45 Medzi žalobnými návrhmi sa nachádza aj návrh na „zrušenia rozhodnutia ako celku“ bez ďalšieho spresnenia predmetu sporu. V bode 1 žaloby sa však uvádza, že žalobkyne žiadajú „o zrušenie rozhodnutia Komisie K(2008) 3043… doručeného spoločnosti Fluorsid 11. júla 2008 a spoločnosti Minmet 9. júla 2008“. Rovnako bod 3 žaloby spresňuje, že „touto žalobou… spoločnosti Fluorsid a Minmet zamýšľajú napadnúť rozhodnutie…, ktorým Komisia… dospela k záveru o porušení článku 81 [ES…] a ktorým v dôsledku toho spoločne a nerozdielne sankcionovala spoločnosti Fluorsid a Minmet“. Nakoniec v prílohe k žalobe žalobkyne predložili len rozhodnutie určené spoločnosti Fluorsid v talianskom jazyku, pričom nepredložili rozhodnutie určené spoločnosti Minmet v anglickom jazyku. Minmet totiž predložila toto znenie napadnutého rozhodnutia až v dôsledku opatrenia na zabezpečenie priebehu konania Všeobecného súdu na základe článku 64 rokovacieho poriadku.

46 Zo všetkých týchto okolností vyplýva, že hoci žalobkyne výslovne nespresnili, že ich žaloby sa v skutočnosti týkali dvoch z právneho hľadiska samostatných rozhodnutí, ktoré boli určené dvom odlišným právnickým osobám, pravdou tiež ostáva, že zo žaloby dostatočne jasne a presne vyplýva, že žalobkyne zamýšľali napadnúť a žiadať o zrušenie týchto dvoch rozhodnutí v rozsahu, v akom im spôsobujú ujmu. Ako to totiž žalobkyne potvrdili v priebehu pojednávania, o čom bol urobený záznam do zápisnice z uvedeného pojednávania, považovali „napadnuté rozhodnutie“ za „jedno a to isté rozhodnutie“, ktoré im bolo doručené, keďže stanovuje ich solidárnu zodpovednosť za jedno porušenie a z tohto dôvodu im spoločne a nerozdielne ukladá pokutu.

C – *O prípustnosti žaloby spoločnosti Minmet*

47 Pokiaľ ide o prípustnosť žaloby spoločnosti Minmet v rozsahu, v akom sa týka rozhodnutia, ktoré jej bolo určené, treba pripomenúť, že Komisia tvrdí, že táto žaloba bola podaná oneskorene 20. septembra 2008, a preto sa musí vyhlásiť za neprípustnú. V tomto ohľade Minmet uvádza, že toto oneskorenie bolo spôsobené zlým fungovaním elektronických komunikácií. Išlo o objektívne skutočnosti technickej povahy, ktoré boli nepredvídateľné, a teda ospravedlniteľné.

48 Nezávisle od otázky prípustnosti žaloby spoločnosti Minmet proti rozhodnutiu, ktoré jej bolo určené, ktorú Komisia spochybňuje, je nutné konštatovať, že Minmet má záujem na konaní proti rozhodnutiu, ktoré bolo zaslané spoločnosti Fluorsid, a proti pokute, ktorá jej bola uložená, vo vzťahu ku ktorej je voči spoločnosti Minmet vyvodzovaná solidárna zodpovednosť tak v tomto rozhodnutí, ako aj v rozhodnutí, ktoré jej bolo osobne určené. To platí tým skôr v prípade, keď rozhodnutie určené spoločnosti Fluorsid predstavuje primárny právny základ tejto solidárnej zodpovednosti spoločnosti Minmet, ktorá je nerozlučne spojená so zodpovednosťou a s pokutou uloženou spoločnosti Fluorsid. O záujme spoločnosti Minmet na zrušení alebo znížení tejto pokuty niet preto nijakých pochybností.

49 V každom prípade, ako uznala judikatúra, pokiaľ ide o jednu a tú istú žalobu, súd Únie sa môže vzdať preskúmania záujmu na konaní iných žalobcov (rozsudky Súdneho dvora z 24. marca 1993, CIRFS a i./Komisia, C-313/90, Zb. s. I-1125, bod 31, a Všeobecného súdu z 8. júla 2003, Verband der freien Rohrwerke a i./Komisia, T-374/00, Zb. s. II-2275, bod 57).

50 Vzhľadom na predchádzajúce Všeobecný súd dospel k záveru, že žaloba spoločnosti Minmet je prípustná v rozsahu, v akom smeruje proti rozhodnutiu určenému spoločnosti Fluorsid, proti ktorému bola žaloba podaná včas.

51 Naopak, pokiaľ ide o žalobu spoločnosti Minmet podanú proti rozhodnutiu, ktoré jej bolo určené, je nutné najskôr pripomenúť, že z návrhov Komisie vyplýva, že táto žaloba by sa mala zamietnuť ako neprípustná, keďže lehota na podanie tejto žaloby uplynula. V tomto ohľade treba uviesť, že dvojmesačná lehota od doručenia dotknutého aktu v zmysle článku 230 piateho odseku ES je kogentná a bola stanovená s cieľom zabezpečiť jednoznačnosť a istotu právnych vzťahov a zabrániť akejkoľvek diskriminácii alebo svojvoľnému zaobchádzaniu pri výkone spravodlivosti. Preto súdu prináleží, aby z úradnej moci skúmal, či táto lehota bola dodržaná (pozri v tomto zmysle rozsudok Všeobecného súdu z 18. septembra 1997, Mutual Aid Administration Services/Komisia, T-121/96 a T-151/96, Zb. s. II-1355, bod 38). Táto lehota je totiž pevne stanovená, absolútna a nedá sa predĺžiť (rozsudok Všeobecného súdu zo 16. decembra 2011, Enviro Tech Europe a Enviro Tech International/Komisia, T-291/04, Zb. s. II-8281, bod 95).

52 V prejednávanej veci bolo napadnuté rozhodnutie doručené spoločnosti Minmet 9. júla 2008. Podľa článku 101 ods. 1 písm. a) rokovacieho poriadku „ak sa lehota vyjadrená v dňoch, týždňoch, mesiacoch alebo rokoch viaže na určitú udalosť alebo úkon, deň, kedy takáto udalosť nastala alebo bol urobený takýto úkon, sa do lehoty nezapočítava“. Článok 102 ods. 2 tohto rokovacieho poriadku stanovuje, že k procesným lehotám sa pripočíta 10-dňová lehota zohľadňujúca vzdialenosť. V dôsledku toho v prejednávanej veci lehota na podanie žaloby proti rozhodnutiu určenému spoločnosti Minmet uplynula 19. septembra 2008, čo Minmet uznala na pojednávaní a čo sa zaznamenalo aj do zápisnice z uvedeného pojednávania. Minmet však žalobu proti rozhodnutiu, ktoré jej bolo určené, podala do kancelárie Všeobecného súdu až 20. septembra 2008.

53 Minmet tvrdí, že žiadosť Všeobecného súdu o odstránenie vád žaloby predĺžila lehotu na podanie žaloby. Keďže je však táto lehota pevne stanovená, absolútna a nedá sa predĺžiť (rozsudok Enviro Tech Europe a Enviro Tech International/Komisia, už citovaný v bode 51 vyššie, bod 95), ani takáto žiadosť, ani prijatie odstránenia vád Všeobecným súdom nemôže mať vplyv na uplynutie lehoty na podanie žaloby. Už bolo totiž rozhodnuté, že prípustnosť žaloby sa musí posudzovať s ohľadom na situáciu existujúcu v okamihu, keď bola žaloba podaná. Ak v tomto okamihu nie sú splnené podmienky na podanie žaloby, táto žaloba je neprípustná. Odstránenie vád je totiž možné len v prípade, že k nemu dôjde v lehote na podanie žaloby (pozri uznesenia Všeobecného súdu zo 7. septembra 2010, Norilsk Nickel Harjavalta a Umicore/Komisia, T-532/08, Zb. s. II-3959, bod 70, a Etimine a Etiproducts/Komisia, T-539/08, Zb. s. II-4017, bod 76 a tam citovanú judikatúru). Je však nutné konštatovať, že v prejednávanej veci došlo k odstráneniu vád až po uplynutí lehoty na podanie žaloby, takže toto odstránenie vád už nemohlo viesť k prípustnosti žaloby spoločnosti Minmet.

54 V dôsledku toho v časti, v ktorej žaloba spoločnosti Minmet smeruje proti rozhodnutiu, ktoré jej bolo určené, bola podaná oneskorene a je preto namieste vyhlásiť ju za neprípustnú.

55 Toto posúdenie nespochybňujú ani ďalšie tvrdenia uvádzané žalobkyňami.

56 V prvom rade samotná skutočnosť, že táto žaloba bola podaná spoločnosťami Fluorsid a Minmet spoločne, v postavení jednej hospodárskej jednotky, proti „napadnutému rozhodnutiu“ bez toho, aby sa rozlišovalo medzi individuálnymi rozhodnutiami, ktoré im boli jednotlivo zaslané, nemôže viesť k tomu, aby Minmet mala rovnakú lehotu na podanie žaloby ako Fluorsid.

57 Pod pojmom „podnik“ v zmysle článku 81 ods. 1 ES síce treba rozumieť hospodársku jednotku, aj keď je táto hospodárska jednotka z právneho hľadiska zložená z viacerých fyzických alebo právnických osôb. Ak však takáto hospodárska jednotka porušuje pravidlá hospodárskej súťaže, podľa zásady osobnej zodpovednosti treba porušenie jednoznačne pripísať právnickej osobe, ktorej možno uložiť pokuty, a oznámenie o výhradách a o to viac aj konečné rozhodnutie musia byť určené tejto osobe, pričom treba uviesť, v akom postavení sa tejto právnickej osobe vytýkajú uvádzané skutočnosti (pozri rozsudok Súdneho dvora z 10. septembra 2009, Akzo Nobel a i./Komisia, C-97/08 P, Zb. s. I-8237, body 54 až 57 a tam citovanú judikatúru; návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Kokott v tejto veci, Zb. s. I-8241, bod 37).

58 Navyše, ak sa adresát takéhoto rozhodnutia rozhodne podať žalobu o neplatnosť, súdu Únie sa predložia len dokumenty, ktoré sa ho týkajú. Na druhej strane dokumenty, ktoré sa týkajú iných adresátov, ktoré neboli napadnuté alebo boli napadnuté oneskorene, nie sú predmetom sporu, v ktorom má súd Únie rozhodnúť (rozsudky Komisia/AssiDomän Kraft Products a i., už citovaný v bode 43 vyššie, bod 53, a z 29. marca 2011, ArcelorMittal Luxembourg/Komisia, C-201/09 P a C-216/09 P, Zb. s. I-2239, bod 142).

59 Je nutné konštatovať, že Minmet je právnickou osobou odlišnou od spoločnosti Fluorsid a že v dôsledku toho sa na ňu nemôže uplatniť, pokiaľ ide o rozhodnutie, ktoré jej bolo určené, lehota na podanie žaloby, ktorá sa uplatňuje na rozhodnutie určené spoločnosti Fluorsid. Ide totiž o dve odlišné rozhodnutia určené dvom odlišným právnickým osobám, doručené v odlišné dni, v súvislosti s ktorými sa lehota na podanie žaloby musí počítať oddelene.

60 V druhom rade, pokiaľ ide o odvolávania sa spoločnosti Minmet na prípad vyššej moci a na ospravedlniteľný omyl, treba pripomenúť, že judikatúra už uznala, že pojmy vyššia moc a nepredvídateľná okolnosť zahŕňajú objektívnu zložku týkajúcu sa neobvyklých okolností nezávislých od vôle hospodárskeho subjektu a subjektívnu zložku obsahujúcu povinnosť dotknutej osoby zabezpečiť sa proti následkom neobvyklej udalosti tým, že prijme vhodné opatrenia bez toho, aby priniesla neprimerané obete. Dotknutá osoba musí osobitne preukázať, že s cieľom dodržať stanovené lehoty postupovala obozretne. V dôsledku toho musí ísť o ťažkosti, ktoré nie sú bežné, sú nezávislé od vôle žalobkyne a zdá sa, že im nebolo možné zabrániť napriek všetkej obozretnosti (rozsudok Súdneho dvora z 15. decembra 1994, Bayer/Komisia, C-195/91 P, Zb. s. I-5619, body 31 a 32). Okrem toho od uplatnenia právnych predpisov týkajúcich sa procesných lehôt sa možno odchýliť, len pokiaľ ide o výnimočné prípady nepredvídateľnej okolnosti alebo vyššej moci v súlade s článkom 45 druhým odsekom Štatútu Súdneho dvora Európskej únie, keďže prísne uplatnenie týchto predpisov zodpovedá požiadavkám právnej istoty a potrebe vyhnúť sa akejkoľvek diskriminácii alebo svojvoľnému zaobchádzaniu pri výkone spravodlivosti (pozri uznesenie Súdneho dvora z 8. novembra 2007, Belgicko/Komisia, C-242/07 P, Zb. s. I-9757, bod 16 a tam citovanú judikatúru).

61 Pokiaľ ide osobitne o pojem ospravedlniteľný omyl, už sa rozhodlo, že sa týka len výnimočných okolností, za ktorých najmä dotknutá inštitúcia prijala také správanie, ktoré samo osebe alebo v určujúcej miere uviedlo do omylu dobromyseľný právny subjekt, ktorý konal so všetkou náležitou starostlivosťou vyžadovanou od bežne informovanej osoby (uznesenie Súdneho dvora zo 14. januára 2010, SGAE/Komisia, C-112/09 P, Zb. s. I-351, bod 20), napríklad v prípade, keď je žalobca konfrontovaný s osobitne ťažkým výkladom týkajúcim sa určenia príslušného orgánu alebo dĺžky lehoty (uznesenia Súdneho dvora zo 17. mája 2002, Nemecko/Parlament a Rada, C-406/01, Zb. s. I-4561, bod 21, a SGAE/Komisia, už citovaný, bod 24; rozsudok Všeobecného súdu zo 6. júna 1996, Confindustria a Romoli/Rada, T-382/94, Zb. s. II-519, bod 21).

62 V každom prípade v prejednávanej veci jednak ustanovenia uplatňujúce sa na lehoty na podanie žaloby nepredstavujú pre Minmet nijakú výkladovú ťažkosť. Navyše Komisia sa nesprávala spôsobom, ktorý by mohol vyvolať omyl týkajúci sa chápania lehoty. Naopak splnila požiadavky jasnosti a právnej istoty, keď v odlišné dni doručila dve samostatné rozhodnutia – navyše v dvoch odlišných jazykových verziách, konkrétne v angličtine spoločnosti Minmet a v taliančine spoločnosti Fluorsid – dvom samostatných právnickým osobám. Z toho vyplýva, že Minmet bola plne spôsobilá rozoznať a vedieť, že z právneho hľadiska ide o dve samostatné rozhodnutia, z ktorých každé spôsobuje samostatné právne účinky vo vzťahu ku každej zo žalobkýň.

63 Na druhej strane Minmet uvádza nie práve podrobným spôsobom a bez podporných dôkazov, že oneskorené podanie žaloby bolo spôsobené zlým fungovaním elektronických komunikácií a nepredvídateľným oneskorením systému elektronickej pošty s oznámením neexistencie prenosu, ako aj problémami s fungovaním faxu. Z písomných podaní spoločnosti Minmet dokonca ani nevyplýva,

v ktorý deň sa pokúsila zaslať žalobu. Takéto vágne a nepodložené tvrdenia však nemôžu stačiť na preukázanie vyššej sily alebo ospravedlniteľného omylu. V dôsledku toho je potrebné zamietnuť toto tvrdenie ako zjavne nedôvodné.

64 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy je potrebné dospieť k záver, že Minmet nenapadla rozhodnutie, ktoré jej bolo určené, v lehote na podanie žaloby podľa článku 230 piateho odseku ES, takže toto rozhodnutie nadobudlo voči nej právoplatnosť a právo napadnúť jeho zákonnosť zaniklo.

II – *O veci samej*

A – *Zhrnutie žalobných dôvodov neplatnosti*

65 Na podporu svojich žalôb žalobkyne uvádzajú v podstate tri žalobné dôvody.

66 Prvý žalobný dôvod sa zakladá predovšetkým na porušení článku 81 ES. Po prvé údajný kartel, o ktorom Komisia hovorí v napadnutom rozhodnutí, je „nemožný“. Po druhé, aj keby takýto kartel existoval, nespôsoboval by na trhu nijaké účinky, keďže dohoda o cenách uzavretá v júli 2000 nebola schopná spôsobovať účinky v priebehu druhej polovice roku 2000, ako to tvrdí Komisia v napadnutom rozhodnutí. Ceny pre druhý polrok roku 2000 boli určené v roku 1999 alebo „minimálne“ v priebehu prvých mesiacov roku 2000. Po tretie žalobkyne namietajú, že by dohoda s cieľom obmedzujúcim hospodársku súťaž bola uzavretá na stretnutí v Miláne. Išlo výlučne o výmenu informácií medzi konkurentmi. Žalobkyne sa v tomto kontexte odvolávajú na porušenie povinnosti odôvodnenia na základe článku 253 ES, pokiaľ ide o preukázanie porušenia, ako aj článku 2 nariadenia č. 1/2003.

67 Druhý žalobný dôvod sa zakladá na porušení práv na obhajobu, článku 27 nariadenia č. 1/2003, článku 81 ES, ako aj „článku 253 [ES] alebo článku 173 ES“. Po prvé napadnuté rozhodnutie dospelo k záveru o inom porušení, než bolo porušenie vytýkané v oznámení o výhradách. Komisia vychádzala zo skutkových okolností, ktoré neboli uvedené v oznámení o výhradách, vo vzťahu ku ktorým sa účastníci konania nemohli obhajovať. Po druhé Komisia doložila dokumenty týkajúce sa žiadosti o zhovievavosť spoločnosti Fluorsid do spisu správneho konania po tom, ako v oznámení o výhradách túto žiadosť o zhovievavosť „odignorovala“.

68 Tretí žalobný dôvod uvádzaný subsidiárne sa zakladá na porušení článku 23 nariadenia č. 1/2003, čo sa týka pokuty uloženej žalobkyniam. Žalobkyne namietajú proti definícii a kvantifikácii hodnoty relevantného trhu v napadnutom rozhodnutí. Závažnosť porušenia stanovená Komisiou je neprimeraná. Žalobkyne tiež namietajú proti nesprávnemu uplatneniu bodu 18 usmernení z roku 2006.

B – *O prvom žalobnom dôvode založenom na porušení článku 81 ES*

1. Úvodné pripomienky

69 Žalobkyne v podstate uvádzajú, že na jednej strane je kartel konštatovaný Komisiou v napadnutom rozhodnutí nemožný. Dotknuté podniky neboli spôsobilé nanútiť cenu fluoridu hlinitého na trhu výrobcom hliníka, keďže táto cena nie je určovaná ponukou, ale dopytom. Na druhej strane cieľom stretnutia v Miláne nebolo definovať „kartelovú cenu“, ale „vzhľadom na určité funkcie nákladov pochopiť, aká by mala byť cena, ktorá by adresátom dotknutého napadnutého rozhodnutia umožnila ‚ostať na trhu‘ napriek exponenciálnemu zvýšeniu výrobných nákladov“. Navyše ceny fluoridu hlinitého sa dohadovali každý rok pre dodávky v nasledujúcom roku. Preto by bolo tiež nemožné, aby dohoda o cenách prijatá v júli 2000 mohla spôsobovať účinky počas druhej polovice roku 2000. Žalobkyne z toho vyvodzujú, že aj keby porušenie vytýkané Komisiou v napadnutom rozhodnutí existovalo, nemohlo by spôsobovať účinky na dotknutom trhu. Nakoniec, čo sa týka „udalostí v Miláne“,

žalobkyne sa domnievajú, že Komisia získala dôkaz o výmene informácií medzi konkurentmi, nie však o karteli „s obmedzujúcim cieľom“. Komisia tým porušila článok 81 ES, povinnosť odôvodnenia na základe článku 253 ES, pokiaľ ide o uvedenie dôkazov porušenia, ako aj článok 2 nariadenia č. 1/2003.

70 Komisia navrhuje, aby sa tento žalobný dôvod zamietol.

71 Na úvod treba pripomenúť ustálenú judikatúru Súdneho dvora, podľa ktorej by na jednej strane účastník konania alebo orgán, ktoré tvrdia, že došlo k porušeniu pravidiel hospodárskej súťaže, mali toto porušenie dokázať tak, že z právneho hľadiska dostatočne preukážu skutkové okolnosti predstavujúce porušenie, a na druhej strane by podnik, ktorý sa dovoláva uplatnenia dôvodu obhajoby proti zisteniu porušenia, mal preukázať splnenie podmienok na uplatnenie takéhoto dôvodu obhajoby tak, aby uvedený orgán musel následne použiť iný dôkaz. (rozsudky Súdneho dvora zo 17. decembra 1998, Baustahlgewebe/Komisia, C-185/95 P, Zb. s. I-8417, bod 58; zo 7. januára 2004, Aalborg Portland a i./Komisia, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, Zb. s. I-123, bod 78, a Všeobecného súdu zo 16. novembra 2006, Peróxidos Orgánicos/Komisia, T-120/04, Zb. s. II-4441, bod 50).

72 Pokiaľ ide o vykonanie dôkazu o porušení článku 81 ods. 1 ES, treba tiež pripomenúť, že Komisia musí na odôvodnenie pevného presvedčenia, že došlo k spáchaniu tvrdeného porušenia, predložiť presné a súhlasné dôkazy (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdneho dvora z 28. marca 1984, Compagnie royale asturienne des mines a Rheinzink/Komisia, 29/83 a 30/83, Zb. s. 1679, bod 20). Pokiaľ má súd pochybnosti, musia byť tieto pochybnosti v prospech podniku, ktorý je adresátom rozhodnutia konštatujúceho porušenie. Súd teda nemôže dospieť k záveru, že Komisia z právneho hľadiska dostatočne preukázala existenciu daného porušenia, ak má súd v tomto ohľade naďalej pochybnosti, najmä v rámci konania o žalobe smerujúcej k zrušeniu rozhodnutia, ktorým sa ukladá pokuta (rozsudok Súdu prvého stupňa z 25. októbra 2005, Groupe Danone/Komisia, T-38/02, Zb. s. II-4407, bod 215).

73 Z ustálenej judikatúry tiež vyplýva, že každý z dôkazov predložených Komisiou nemusí nutne zodpovedať týmto kritériám so zreteľom na každý prvok porušenia. Postačuje, ak súbor nepriamych dôkazov, na ktoré sa inštitúcia odvoláva, zodpovedá tejto požiadavke ako celok (pozri rozsudok Súdu prvého stupňa z 8. júla 2004, JFE Engineering a i./Komisia, T-67/00, T-68/00, T-71/00 a T-78/00, Zb. s. II-2501, bod 180 a tam citovanú judikatúru).

74 Okrem toho je obvyklé, že sa činnosti, ktorých sa týkajú protisúťažné dohody a postupy, uskutočňujú tajne, stretnutia sa konajú potajomky a súvisiaca dokumentácia je obmedzená na minimum. Z toho vyplýva, že aj keď Komisia objaví dôkazy výslovne preukazujúce protiprávny kontakt medzi hospodárskymi subjektmi, ako sú zápisnice zo stretnutí, obyčajne sú len zlomkovité a nesúrodé do tej miery, že je často nutné rekonštruovať niektoré detaily prostredníctvom dedukcií. Vo väčšine prípadov sa preto musí existencia protisúťažného postupu alebo protisúťažnej dohody vyvodiť z určitého počtu zhodujúcich sa skutočností a nepriamych dôkazov, ktoré posudzované ako celok môžu v prípade neexistencie iného koherentného vysvetlenia predstavovať dôkaz o porušení pravidiel hospodárskej súťaže (rozsudky Súdneho dvora Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 71 vyššie, body 55 až 57, a z 25. januára 2007, Sumitomo Metal Industries a Nippon Steel/Komisia, C-403/04 P a C-405/04 P, Zb. s. I-729, bod 51).

75 Pojmy dohoda a zosúladený postup v zmysle článku 81 ods. 1 ES zahŕňajú podoby tajného konania, ktoré majú rovnakú podstatu a odlišujú sa len svojou intenzitou a formami, v ktorých sa prejavujú (rozsudok Súdneho dvora z 8. júla 1999, Komisia/Anic Partecipazioni, C-49/92 P, Zb. s. I-4125, body 131 a 132, a rozsudok Všeobecného súdu z 20. marca 2002, HFB a i./Komisia, T-9/99, Zb. s. II-1487, bod 190). Navyše v rámci komplexného porušenia od Komisie nemožno vyžadovať, aby presne kvalifikovala porušenie ako dohodu alebo zosúladený postup, keďže na obe tieto formy porušenia sa vzťahuje článok 81 ES (pozri v tomto zmysle rozsudok Komisia/Anic Partecipazioni, už citovaný, body 111 až 114, a rozsudok Súdu prvého stupňa z 20. apríla 1999, Limburgse Vinyl

Maatschappij a i./Komisia, T-305/94 až T-307/94, T-313/94 až T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 a T-335/94, Zb. s. II-931, bod 696). Preto tak ako v tejto veci dvojakú kvalifikáciu porušenia ako dohody „a/alebo“ zosúladeného postupu treba chápať tak, že označuje celý súbor jednotlivých skutkových okolností, z ktorých niektoré boli kvalifikované ako dohoda a iné ako zosúladený postup v zmysle článku 81 ods. 1 ES, ktorý nestanovuje osobitnú kvalifikáciu tohto druhu komplexného porušenia (rozsudky Súdu prvého stupňa zo 17. decembra 1991, Hercules Chemicals/Komisia, T-7/89, Zb. s. II-1711, bod 264, a HFB a i./Komisia, už citovaný, bod 187).

2. Pripomenutie obsahu napadnutého rozhodnutia

76 Treba pripomenúť, že Komisia v napadnutom rozhodnutí na účely konštatovania existencie porušenia článku 81 ES vychádzala z nasledujúcich dokumentov: zo zápisnice zo stretnutia v Miláne (odôvodnenia 77 a 81 až 88 napadnutého rozhodnutia), poznámky pána O. z divízie „Noralf“ spoločnosti Boliden z tohto stretnutia (odôvodnenie 89 napadnutého rozhodnutia), vyhlásenie pána O. týkajúca sa uvedenej zápisnice (odôvodnenie 90 napadnutého rozhodnutia), poznámky pána O. z 25. októbra 2000 o telefonickom rozhovore medzi divíziou „Noralf“ spoločnosti Boliden a IQM (odôvodnenie 94 napadnutého rozhodnutia), ako aj poznámky pána C. zo spoločnosti Minmet z 8. a 9. novembra 2000 (odôvodnenia 95 a 96 napadnutého rozhodnutia). Komisia z týchto dokumentov vyvodila, že 12. júla 2000 došlo v Miláne k stretnutiu medzi zástupcom spoločnosti Fluorsid pánom R, zástupcom spoločnosti ICF pánom G. a zástupcom spoločnosti IQM pánom A., na ktorom sa zástupca divízie „Noralf“ spoločnosti Boliden pán O. zúčastnil telefonicky. Zápisnicu zo stretnutia v Miláne vyhotovil pán R. zo spoločnosti Fluorsid. Podľa Komisie malo toto stretnutie protisúťažný predmet a cieľ (odôvodnenia 115 až 122 napadnutého rozhodnutia).

77 Technické výrazy a skratky použité v citovaných dokumentoch zodpovedajú týmto definíciám:

— „US$/T alebo US$/MT“ znamená, že ceny sú uvádzané v amerických dolároch (USD) za tonu alebo metrickú tonu,

— „incoterms“ znamená „international commercial terms“ (medzinárodné obchodné podmienky),

— „fca“ (free carrier) znamená „vyplatené dopravcovi“,

— „fob“ (free on board) znamená „vyplatené na loď“,

— „cfr“ (cost and feight), čo znamená „náklady a prepravné“,

— „C & F filo“ (cost and freight a free in/liner out) čo znamená „náklady a prepravné vrátane nákladov naloženia tovaru, pričom vykládka sa uhrádza podľa podmienok pravidelných liniek“,

— „LME“ (London Metal Exchange), po slovensky „Londýnska burza kovov“, je miesto kótovania kovov. Kurz LME určuje cenu hliníka. V uvedených dokumentoch táto skratka predstavuje cenu hliníka,

— „AlF_3“ je skratka pre fluorid hlinitý. Navyše treba uviesť, že cenu fluoridu hlinitého možno vypočítať ako percentuálny podiel kurzu LME. Podľa informácií účastníkov konania sa cena AlF_3 bežne nachádza medzi 45 a 55 % LME, čo predstavuje sumu medzi 650 a 900 USD.

78 Treba tiež poznamenať, že dokumenty, o ktoré sa Komisia opiera v napadnutom rozhodnutí, boli predložené buď spoločnosťou Boliden, alebo inými členmi kartelu, z toho najmä spoločnosťou Fluorsid. Žalobkyne nenamietali ani proti autentickosti, ani proti vierohodnosti, ani proti dôkaznej povahe uvedených dokumentov a z nijakého dôkazu nachádzajúceho sa v spise nemožno vyvodiť

potrebu spochybnenia ich dôkaznej hodnoty. Žalobkyne totiž nespochybňujú samotný obsah týchto dôkazov, ale sa obmedzujú na spochybnenie záverov, ktoré z nich Komisia vyvodila na účely preukázania existencie kartelu.

3. O dôkaze porušenia

79 Komisia sa v napadnutom rozhodnutí domnievala, že účastníci stretnutia v Miláne uzavreli dohodu o zvýšení predajných cien fluoridu hlinitého o 20 %. Taktiež stanovili všeobecnú cenovú úroveň vo viacerých svetových regiónoch vrátane Európy a v určitých prípadoch si rozdelili trhy a vymenili obchodne citlivé informácie. Preto je potrebné posúdiť dôkazy, z ktorých Komisia v napadnutom rozhodnutí vychádza na podporu svojich záverov.

80 Najskôr zápisnica zo stretnutia v Miláne dáva dôraz na 20 % zvýšenie nákladov od júna 1999 do júna 2000, čo robilo nevyhnutným 20 % zvýšenie cien fluoridu hlinitého v roku 2001. V tomto ohľade sa ďalej spresňuje toto:

„Keďže predajná cena fluoridu hlinitého bola na rok 2000 stanovená na konci prvého polroku 1999 a naše náklady v strede roku 2000 sú o 20 % vyššie než v roku 1999 treba, aby naše ceny fluoridu hlinitého v roku 2001 boli o 20 % vyššie než v roku 2000. Traja účastníci [Fluorsid, ICF a IQM] sa dohodli, že tento nárast je z hľadiska výrobcu primeraný. Treba si však ujasniť, či ponuka/dopyt na trhu umožňujú takýto nárast“ (odôvodnenie 81 napadnutého rozhodnutia).

81 Zo zápisnice zo stretnutia v Miláne preto jasne vyplýva, že zástupcovia zúčastňujúci sa tohto stretnutia vrátane zástupcu spoločnosti Fluorsid sa dohodli na 20 % zvýšení svojich predajných cien fluoridu hlinitého v roku 2001.

82 Navyše pokiaľ ide o európsky trh, zápisnica zo stretnutia v Miláne preukazuje dohodu medzi týmito zástupcami na rok 2001 o cene 775 USD „fca“, teda 800 USD „fob“ za tonu fluoridu hlinitého:

„Na rok 2001 chce [ICF] zvýšiť cenu na USD 800/t fca Mordijk a USD 775/t fob Gabes. Výrobná európska cena je teda 775/800 USD/t fca/fob na európskeho výrobcu“ (odôvodnenie 85 napadnutého rozhodnutia).

83 Zo všetkých týchto dokumentov vyplýva, že táto cena predstavuje minimálnu predajnú cenu, pričom členovia kartelu nesmeli na pridelených trhoch ísť s ponukou pod túto cenu.

84 Tieto závery potvrdzujú aj poznámky pána O. z divízie „Noralf“ spoločnosti Boliden napísané na stretnutí v Miláne, na ktorom sa zúčastnil telefonicky, ako aj jeho ústne vyhlásenia uskutočnené pred Komisiou (odôvodnenia 77, 89 a 90 napadnutého rozhodnutia). Z týchto poznámok a vyhlásení teda vyplýva, že účastníci tohto stretnutia potvrdili potrebu 20 % zvýšenia cien a dohodli sa, po tom, ako nakreslili tabuľku s nákladmi, že ceny na rok 2001 sa musia zvýšiť o 20 % a musia byť stanovené na 800 USD za tonu, teda na 50 % ceny „LME“.

85 Ďalej viacero dokumentov z obdobia po stretnutí v Miláne dokazuje, že účastníci tohto stretnutia rešpektovali znenie tejto dohody, zachovali v tomto ohľade bilaterálne kontakty a vymenili si citlivé obchodné údaje, najmä na účely vzájomnej kontroly ich jednotlivých cenových politík. Preto správa pána T. z divízie „Noralf“ spoločnosti Boliden adresovaná pánovi O. tiež z divízie „Noralf“ spoločnosti Boliden, ktorá sa týkala telefonickej konverzácie z 25. októbra 2000 medzi pánom T. a pánom A. z IQM, uvádza, že títo dvaja si vymenili informácie o ich cenových ponukách konkrétnemu zákazníkovi v Austrálii. Tieto cenové ponuky zodpovedali minimálnej cene 800 USD za tonu dohodnutej na stretnutí v Miláne. Vyplýva z toho totiž, že IQM ponúkla tomuto zákazníkovi cenovú úroveň

„850 – 875 – 900 USD“, kým divízia „Noralf“ spoločnosti Boliden priznala, že ponúkla cenu približne 800 USD, ale zatiaľ ešte neuzavrela zmluvu s týmto austrálskym zákazníkom (odôvodnenie 94 napadnutého rozhodnutia).

86 Navyše z poznámok pána C. zo spoločnosti Minmet o telefonickom rozhovore z 8. novembra 2000 s pánom G. zo spoločnosti ICF vyplýva, že ICF sa sťažovala na „málo zvýšené“ ceny ponúkané spoločnosťou Minmet v rámci verejného obstarávania v Egypte – ktoré predstavovali „725 USD fob/745 USD cfr“ – a pýtala sa, ako Minmet zamýšľa zvýšiť cenu uplatňovanú vo Venezuele vo výške 875 USD vzhľadom na skutočnosť, že Venezuelčania mali prístup k verejnému obstarávaniu v Egypte. Podľa tejto správy ICF opätovne potvrdila, že ceny ponúknuté brazílskemu zákazníkovi prekročili 800 USD za tonu (odôvodnenie 95 napadnutého rozhodnutia).

87 Ďalej podľa ďalšej zápisnice z 9. novembra 2000 vyhotoveného spoločnosťou Minmet a zaslaného spoločnosti Fluorsid týkajúceho sa stretnutia medzi pánmi C. a K. zo spoločnosti Minmet a pánmi G. a T. zo spoločnosti ICF ICF informovala Minmet o tom, že uzavrela obchod za cenu 845 USD s brazílskym zákazníkom a potvrdila, že neponúkne na venezuelský trh viac než 6 000 metrických ton. Minmet nástojila na tom, aby ceny vo Venezuele prekročili 800 ESD „cfr“ (odôvodnenie 96 napadnutého rozhodnutia).

88 Z dokumentov týkajúcich sa kontaktov z 25. októbra, 8. a 9. novembra 2000 vyplýva, že dotknuté podniky uskutočňovali vzájomnú kontrolu úrovne cien. Navyše, ako to správne uviedla Komisia v napadnutom rozhodnutí, ceny zodpovedali výsledkom rokovaní vedených na stretnutí v Miláne. V tomto ohľade treba tiež uviesť, že dokumenty z 25. októbra, 8. a 9. novembra 2000 hovoria o kontaktoch v období po stretnutí v Miláne medzi jeho účastníkmi, najmä medzi žalobkyňami a ICF, ktoré boli zjavne viazané zmluvou o cenách dohodnutých na tomto stretnutí, keďže odkazujú na kľúčové zložky tejto dohody.

89 Na jednej strane sa táto dohoda o cenách týkala európskych trhov. V tomto ohľade zápisnica zo stretnutia v Miláne uvádza najmä predpokladané množstvá výroby a predajov fluoridu hlinitého pre rok 2001 pre Taliansko, Rumunsko, Španielsko, Škandináviu, Nemecko, Benelux a Spojené kráľovstvo (odôvodnenie 85 napadnutého rozhodnutia). V tomto kontexte ICF uviedla, že by chcela zvýšiť cenu na 800 USD za tonu v roku 2001 „fca Mordijk“ a na 775 USD za tonu „fob Gabes“ s tým výsledkom, že cena európskeho výrobcu by bolo 775/800 USD za tonu „fca/fob“ (pozri bod 82 vyššie).

90 Na druhej strane Komisia preukázala, že táto dohoda sa uplatňovala aj v ďalších svetových regiónoch. Preto podľa zápisnice zo stretnutia v Miláne, pokiaľ ide o Austráliu, „zamýšľaná cena“ na rok 2001 bola 800 USD za tonu „fob Europe“, teda „50 % LME fob“, kým európska cena by mohla byť vyššia než čínska cena a mala predstavovať 875 USD za tonu (odôvodnenie 86 napadnutého rozhodnutia). Pokiaľ ide o Južnú Ameriku, v zápisnici sú uvedené ceny na rok 2000 a minimálne ceny na rok 2001. Pre Venezuelu je uvedená cena 850 USD za metrickú tonu „C&F filo“ a ako absolútna minimálna cena 890 USD za metrickú tonu. Pokiaľ ide o Brazíliu, všetci výrobcovia sa zhodli na tom, že cena musí byť stanovená na približne „50 % LME fob“ a 875 USD za tonu „cfr“ (odôvodnenie 87 napadnutého rozhodnutia).

91 Vo svojich ústnych vyhláseniach uskutočnených pred Komisiou pán O. z divízie „Noralf“ spoločnosti Boliden navyše potvrdil, že účastníci stretnutia v Miláne sa dohodli o zákazníkoch každého z nich, ako aj o úrovni cien, ktorá sa mala zachovať v Európe a mimo Európy. Cieľom stretnutia v Miláne bolo tiež skoncipovať spoločné vysvetlenie k spôsobu, akým sa nové ceny budú zavádzať. Účastníci stretnutia v Miláne si rozdelili množstvá, ktoré môžu ponúknuť rôznym zákazníkom. Existovala implicitná dohoda o rešpektovaní jednotlivých zákazníkov každého z nich a dodávok uskutočňovaných každému z nich (pozri odôvodnenie 90 napadnutého rozhodnutia).

92 Rovnako z poznámok o telefonickom rozhovore z 25. októbra 2000 vyplýva, že pán A. zo spoločnosti IQM chcel „ostať v kontakte“ s pánom T. z divízie „Noralf“ spoločnosti Boliden najmä v súvislosti s úrovňou cien fluoridu hlinitého v Austrálii, pričom pripomenul cenu 800 USD, ktorá bola dohodnutá na stretnutí v Miláne (odôvodnenie 94 napadnutého rozhodnutia).

93 Nakoniec zo zápisnice zo stretnutia v Miláne tiež vyplýva, že následne si jeho účastníci, konkrétne Fluorsid, ICF a IQM, vymenili informácie o výrobe a objemoch predajov v roku 2000, ako aj o predpokladanej výrobe a objemoch predajov v rok 2001 týkajúcich sa rôznych krajín sveta s uvedením presných množstiev, ako aj informácie podľa výrobcov a zákazníkov. Čo sa týka „individuálnych trhov“, zápisnica uvádza toto (odôvodnenie 84 napadnutého rozhodnutia):

„Skúmali sme každý trh s cieľom stanoviť všeobecnú cenovú úroveň a za určitých podmienok rozdelenie trhu. V každom prípade sme sa dohodli, že bez ohľadu na to, kto dostane zákazku, je potrebné dosiahnuť vyššiu cenovú úroveň. Preto je potrebné sa brániť akýmkoľvek výrazným zľavám.“

94 Z toho vyplýva, že účastníci stretnutia v Miláne si vymenili obchodne citlivé informácie, akými sú údaje o ich objemoch výroby, o množstvách, ktoré predali alebo zamýšľali predať, o ich zákazníkoch tak v Európe, ako aj vo svete, o stanovovaní ich cien, ako aj o vzájomnom rozdelení trhov s cieľom dohodnúť sa na súťažných parametroch.

95 Z týchto dôkazov, ktorých obsah ako taký žalobkyne nespochybňujú, teda vyplýva, že Komisia z právneho hľadiska dostatočne preukázala existenciu dohody o určení cien v zmysle článku 81 ES a článku 53 Dohody o EHP, ktorá bola uzavretá na stretnutí v Miláne, na ktorom sa žalobkyne zúčastnili.

96 V dôsledku toho Komisia v napadnutom rozhodnutí preukázala protisúťažný cieľ stretnutia v Miláne a existenciu dohody porušujúcej článok 81 ods. 1 ES, a to bez toho, aby bolo potrebné preukázať, že táto dohoda spôsobila účinky (rozsudok Komisia/Anic Partecipazioni, už citovaný v bode 75 vyššie, bod 123, a rozsudok JFE Engineering a i./Komisia, už citovaný v bode 73 vyššie, bod 181). V tomto ohľade treba pripomenúť, že protisúťažný cieľ a protisúťažný účinok dohody nie sú kumulatívnymi, ale alternatívnymi podmienkami na účely posúdenia, či sa na takúto dohodu vzťahuje zákaz uvedený v článku 81 ods. 1 ES. Ako to však konštatovala ustálená judikatúra, alternatívna povaha tejto podmienky označená spojkou „alebo“ vedie najskôr k nevyhnutnosti preskúmať samotný cieľ dohody vzhľadom na hospodársky kontext, v ktorom sa uplatňuje. Nie je teda nevyhnutné skúmať účinky zosúladeného postupu, pokiaľ sa preukáže jeho protisúťažný cieľ (pozri v tomto zmysle rozsudky Súdneho dvora zo 6. októbra 2009, GlaxoSmithKline Services a i./Komisia a i., C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P a C-519/06 P, Zb. s. I-9291, bod 55, a zo 4. októbra 2011, Football Association Premier League a i., C-403/08 a C-429/08, Zb. s. I-9083, bod 135). Z toho vyplýva, že tvrdenie žalobkýň, podľa ktorého bolo vykonanie takejto dohody „nemožné“, sa musí zamietnuť.

97 Za týchto podmienok nie je potrebné skúmať, či sú v prejednávanej veci splnené kritériá judikatúry uplatňujúce sa na pojem zosúladený postup (pozri judikatúru citovanú v bode 75 vyššie). Keďže totiž základné kritérium „dohody“ nevyhnutné na uplatnenie zákazu podľa článku 81 ES bolo v prejednávanej veci splnené, išlo by výlučne o alternatívnu kvalifikáciu toho istého kartelu, ktorá by nemala nijaký vplyv na zvyšok analýzy.

98 Zo všetkých predchádzajúcich úvah teda vyplýva, že výhrada založená na porušení článku 81 ES sa musí zamietnuť ako nedôvodná.

99 Pokiaľ ide o výhradu založenú na údajnom „porušení povinnosti odôvodnenia týkajúceho sa dôkazu porušenia“, treba poukázať na to, že žalobkyne poukazovali na nedostatok odôvodnenia len v názve tohto žalobného dôvodu bez toho, aby rozvinuli tvrdenia na jeho podporu. Keďže táto výhrada nebola nijako podrobnejšie opísaná ani podložená, je nutné ju považovať za zlúčenú s uvedeným vecným žalobným dôvodom a smerujúcu proti dôvodnosti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia (rozsudok

Súdneho dvora z 2. apríla 1998, Komisia/Sytraval a Brink's France, C-367/95 P, Zb. s. I-1719, body 65 až 68). Táto výhrada sa v dôsledku toho zlučuje s výhradou založenou na porušení článku 81 ES, a teda si nevyžaduje samostatné preskúmanie.

100 Aj za predpokladu, že by žalobkyne skutočne namietali proti nedostatku odôvodnenia alebo že by bolo potrebné preskúmať tento dôvod *ex offo*, treba pripomenúť, že z odôvodnenia vyžadovaného článkom 253 ES musia byť jednoznačne a nepochybne zrejmé úvahy inštitúcie, ktorá prijala opatrenie, aby mali dotknuté osoby možnosť brániť svoje práva a aby mal súd Spoločenstva možnosť vykonať svoje preskúmanie (rozsudky Súdneho dvora z 18. septembra 2003, Volkswagen/Komisia, C-338/00 P, Zb. s. I-9189, bod 124, a z 10. júla 2008, Bertelsmann a Sony Corporation of America/Impala, C-413/06 P, Zb. s. I-4951, body 166 a 178). Komisia je síce na základe článku 253 ES povinná uviesť skutkové a právne okolnosti, ktoré odôvodňujú prijatie rozhodnutia, ako aj právne úvahy, ktoré ju viedli k jeho prijatiu, toto ustanovenie však nevyžaduje, aby sa Komisia vyjadrila ku všetkým skutkovým a právnym otázkam, ktoré sa rozoberali v správnom konaní (rozsudky Súdneho dvora zo 17. januára 1984, VBVB a VBBB/Komisia, 43/82 a 63/82, Zb. s. 19, bod 22; z 11. júla 1989, Belasco a i./Komisia, 246/86, Zb. s. 2117, bod 55, a Volkswagen/Komisia, už citovaný, bod 127; rozsudok Všeobecného súdu z 5. októbra 2011, Romana Tabacchi/Komisia, T-11/06, Zb. s. II-6681, bod 233). Požiadavka odôvodnenia musí byť posúdená v závislosti od okolností predmetnej veci, najmä od obsahu aktu, povahy uvádzaných dôvodov a záujmu, aký môžu mať osoby, ktorým je akt určený, alebo iné osoby, ktorých sa akt priamo a osobne týka, na tom, aby dostali vysvetlenie (pozri rozsudok Súdneho dvora z 2. decembra 2009, Komisia/Írsko a i., C-89/08 P, Zb. s. I-11245, bod 77 a tam citovanú judikatúru).

101 V prejednávanej veci však Komisia v napadnutom rozhodnutí podrobne opísala skutkové a právne okolnosti, ako aj úvahy, ktoré ju viedli k prijatiu tohto rozhodnutia. Navyše odôvodnenie uvedeného rozhodnutia umožnilo žalobkyniam dostatočne sa oboznámiť s jeho dôvodmi s cieľom brániť svoje práva a Všeobecnému súdu vykonať svoje preskúmanie. V dôsledku toho napadnuté rozhodnutie nie je nedostatočne odôvodnené, pokiaľ ide o preukázanie porušenia článku 81 ES, a táto výhrada sa v každom prípade musí zamietnuť.

102 V dôsledku toho sa tento žalobný dôvod ako celok musí zamietnuť.

C – *O druhom žalobnom dôvode založenom na porušení práv na obhajobu*

1. Úvodné pripomienky

103 Žalobkyne tvrdia, že Komisia porušila ich právo na obhajobu a články 2 a 27 nariadenia č. 1/2003. Napadnuté rozhodnutie uvádza porušenie líšiace sa od porušenia uvedeného v oznámení o výhradách v priebehu správneho konania. Komisia pokračovala vo svojom vyšetrovaní a získala ďalšie dokumenty po oznámení o výhradách. Žalobkyne si však v tomto ohľade nemohli uplatniť svoje právo na obhajobu. Na jednej strane napadnuté rozhodnutie uvádza porušenia a skutkové dôkazy neuvedené v oznámení o výhradách, najmä dokumenty týkajúce sa bilaterálnych kontaktov z 8. a 9. novembra 2000. Na druhej strane oznámenie o výhradách vytýka „pokračujúce porušenie" a napadnuté rozhodnutie „porušenie v trvaní šesť mesiacov". Fluorsid napáda tiež neuvedenie jej žiadosti o zníženie sumy pokuty predloženej Komisii v oznámení o výhradách a namieta proti nedostatku odôvodnenia zamietnutia tejto žiadosti v oznámení o výhradách.

104 Komisia spochybňuje tvrdenia žalobkýň. Dokumenty týkajúce sa kontaktov po stretnutí v Miláne sú obsiahnuté v správnom spise Komisie. Nedošlo k nijakému rozšíreniu výhrad predložených Komisiou proti členom kartelu. Skutkové okolnosti konštatované Komisiou a vytýkané členom kartelu im boli známe. Konečné rozhodnutie Komisie, teda napadnuté rozhodnutie, nemusí byť rovnaké ako

oznámenie o výhradách. Komisia uvádza, že nepovažovala za nevyhnutné prijať dodatočné oznámenie o výhradách týkajúce sa skutkových dôkazov, ktoré neboli uvedené v oznámení o výhradách. Tieto dokumenty nespochybnili použité dôkazy a neviedli k formulácii iných záverov.

105 Navyše, pokiaľ ide o údajné porušenie práv spoločnosti Fluorsid na obhajobu v súvislosti s jej žiadosťou o zníženie sumy pokuty, Komisia sa domnievala, že žiadosť o zníženie sumy pokuty spoločnosti Fluorsid nebola odôvodnená, keďže skutkové dôkazy predložené spoločnosťou Fluorsid nemali významnú pridanú hodnotu, a 13. júla 2007 o tom informovala spoločnosť Fluorsid. Komisia bola povinná prijať stanovisko k tejto žiadosti až v napadnutom rozhodnutí, čo aj urobila. Fluorsid teda mohla uplatniť právo na obhajobu v správnom konaní, keďže jej bolo známe, že jej žiadosť o zníženie sumy pokuty bola zamietnutá.

106 Treba pripomenúť, že dodržiavanie práva na obhajobu pri vedení správnych konaní v oblasti politiky hospodárskej súťaže je všeobecnou zásadou práva Únie, ktorej dodržiavanie súdy Únie zaručujú (pozri rozsudok Súdneho dvora z 3. septembra 2009, Prym a Prym Consumer/Komisia, C-534/07 P, Zb. s. I-7415, bod 26 a tam citovanú judikatúru).

107 Ako to bolo uznané v ustálenej judikatúre, dodržanie práva na obhajobu vyžaduje, aby sa dotknutému podniku v priebehu správneho konania umožnilo účinne oznámiť jeho stanovisko k skutočnosti a relevantnosti uplatňovaných dôkazov a okolností, ako aj k dokumentom použitým Komisiou na podporu jej domnienky o existencii porušenia Zmluvy (pozri rozsudky Súdneho dvora zo 7. júna 1983, Musique Diffusion française a i./Komisia, 100/80 až 103/80, Zb. s. 1825, bod 10; zo 6. apríla 1995, BPB Industries a British Gypsum/Komisia, C-310/93 P, Zb. s. I-865, bod 21, a z 9. júla 2009, Archer Daniels Midland/Komisia, C-511/06 P, Zb. s. I-5843, bod 88 a tam citovanú judikatúru).

108 Článok 27 ods. 1 nariadenia č. 1/2003 odzrkadľuje túto zásadu v rozsahu, v akom stanovuje zaslanie oznámenia o výhradách účastníkom konania, ktoré musí jasne uvádzať všetky základné údaje, z ktorých Komisia v tomto štádiu konania vychádza (pozri v tomto zmysle rozsudok Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 71 vyššie, bod 67), aby mohli dotknuté osoby skutočne zistiť, aké konanie im Komisia vytýka, ako aj dôkazy, ktoré má Komisia k dispozícii (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdneho dvora z 15. októbra 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P až C-252/99 P a C-254/99 P, Zb. s. I-8375, body 315 a 316, a rozsudok Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 71 vyššie, body 66 a 67) a uplatniť svoju obhajobu ešte predtým, ako Komisia prijme konečné rozhodnutie (pozri v tomto zmysle rozsudok Archer Daniels Midland/Komisia, už citovaný v bode 107 vyššie, body 85 a 86). Táto požiadavka je dodržaná vtedy, pokiaľ uvedené rozhodnutie nepripisuje dotknutým osobám iné porušenia, než sú porušenia uvedené v oznámení o výhradách, a obsahuje len skutočnosti, ku ktorým sa dotknuté osoby mali možnosť vyjadriť (pozri v tomto zmysle rozsudok Všeobecného súdu z 19. marca 2003, CMA CGM a i./Komisia, T-213/00, Zb. s. II-913, bod 109 a tam citovanú judikatúru).

109 V každom prípade uvedenie hlavných dôkazov, z ktorých Komisia vychádza v oznámení o výhradách, môže byť urobené stručne a konečné rozhodnutie nemusí byť nevyhnutne kópiou oznámenia o výhradách (rozsudok Musique Diffusion française a i./Komisia, už citovaný v bode 107 vyššie, bod 14), pretože oznámenie o výhradách je prípravným dokumentom, ktorého skutkové a právne posúdenie má len predbežnú povahu (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdneho dvora zo 17. novembra 1987, British American Tobacco a Reynolds Industries/Komisia, 142/84 a 156/84, Zb. s. 4487, bod 70). Prípustné sú aj doplnenia k oznámeniu o výhradách vykonané vzhľadom na vyjadrenia účastníkov konania, ktorých tvrdenia preukazujú, že naozaj mohli vykonávať svoje práva na obhajobu. Komisia takisto môže s ohľadom na správne konanie opraviť alebo doplniť skutkové alebo právne tvrdenia na podporu výhrad, ktoré uviedla (pozri v tomto zmysle rozsudky Všeobecného súdu z 28. februára 2002, Compagnie générale maritime a i./Komisia, T-86/95, Zb. s. II-1011, bod 448, a z 22. októbra 2002, Schneider Electric/Komisia, T-310/01, Zb. s. II-4071, bod 438). V dôsledku toho môže Komisia najmä vzhľadom na písomné alebo ústne pripomienky účastníkov konania zanechať až do prijatia konečného

rozhodnutia niektoré alebo aj všetky výhrady pôvodne uplatnené voči týmto účastníkom a zmeniť tak svoj postoj v ich prospech, alebo naopak, rozhodnúť o pridaní nových výhrad pod podmienkou, že dotknutým podnikom poskytne príležitosť uviesť ich stanovisko k tejto veci (pozri rozsudok Súd prvého stupňa z 30. septembra 2003, Atlantic Container Line a i./Komisia, T-191/98, T-212/98 až T-214/98, Zb. s. II-3275, bod 115 a tam citovanú judikatúru).

110 Navyše, ako judikatúra uznala, k porušeniu práva na obhajobu dochádza vtedy, keď existuje možnosť, že z dôvodu pochybenia Komisie by správne konanie, ktoré Komisia vedie, mohlo mať iný výsledok. Žalujúci podnik preukáže, že k takému porušeniu došlo, pokiaľ dostatočným spôsobom dokáže nie to, že by rozhodnutie Komisie malo odlišný obsah, ale to, že by svoju obhajobu mohol zaistiť lepšie, ak by k pochybeniu nedošlo, napríklad tým, že by na svoju obhajobu mohol použiť dokumenty, ku ktorým mu bol v správnom konaní odopretý prístup (pozri v tomto zmysle rozsudky Súdneho dvora z 2. októbra 2003, Thyssen Stahl/Komisia, C-194/99 P, Zb. s. I-10821, bod 31 a tam citovanú judikatúru, a z 1. júla 2010, Knauf Gips/Komisia, C-407/08 P, Zb. s. I-6375, bod 28; pozri tiež analogicky rozsudok Súdneho dvora z 1. októbra 2009, Foshan Shunde Yongjian Housewares & Hardware/Rada, C-141/08 P, Zb. s. I-9147, bod 94).

111 Pokiaľ ide konkrétne o právo na prístup k spisu, ustálená judikatúra v súvislosti s prípadom, v ktorom bol zamietnutý prístup k určitému dokumentu, uznala, že stačí, aby podnik preukázal, že tento dokument mohol využiť na svoju obhajobu (pozri rozsudok Súdneho dvora z 25. októbra 2011, Solvay/Komisia, C-109/10 P, Zb. s. I-10329, bod 57 a tam citovanú judikatúru, a návrhy, ktoré k tomuto rozsudku predniesla generálna advokátka Kokott, bod 171 a tam citovanú judikatúru; rozsudky Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 71 vyššie, body 74 a 75; Knauf Gips/Komisia, už citovaný v bode 110 vyššie, bod 23, a z 15. októbra 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, už citovaný v bode 108 vyššie, body 318 a 324). Tomuto podniku neprislúcha, aby preukázal, že táto nezrovnalosť ovplyvnila na jeho úkor priebeh konania a obsah rozhodnutia Komisie, ale výlučne to, že mohla ovplyvniť priebeh konania a obsah rozhodnutia Komisie (pozri v tomto zmysle návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Kokott k rozsudku z 25. októbra 2011, Solvay/Komisia, už citovanému, body 179 a 181, a rozsudky Súdneho dvora z 8. júla 1999, Hercules Chemicals/Komisia, C-51/92 P, Zb. s. I-4235, bod 81; z 2. októbra 2003, Corus UK/Komisia, C-199/99 P, Zb. s. I-11177, bod 128; z 15. októbra 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, už citovaný v bode 108 vyššie, bod 318, a Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 71 vyššie, bod 74). V prípade nesprístupnenia dokumentov dotknutý podnik nemusí predložiť dôkaz, že správne konanie by v prípade sprístupnenia dokumentov viedlo k odlišnému výsledku, ale stačí, aby preukáže hoci len malú možnosť, že dokumenty, ktoré mu neboli sprístupnené počas správneho konania, by mohli byť užitočné na jeho obhajobu (pozri návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Kokott k rozsudku z 25. októbra 2011, Solvay/Komisia, už citovanému, bod 181 a tam citovanú judikatúru, a rozsudok Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 71 vyššie, bod 131).

2. O údajnom porušení práv na obhajobu súvisiacom s dokumentmi týkajúcimi sa kontaktov po stretnutí v Miláne

112 V prejednávanej veci žalobkyne v podstate tvrdia, že Komisia založila napadnuté rozhodnutie na dôkazoch, ktoré neboli uvedené v oznámení o výhradách, najmä na dokumentoch týkajúcich sa kontaktov z 8. a 9. novembra 2000, čo je porušením ich práv na obhajobu.

113 V tomto ohľade z bodov 20 až 22, 76, 86 až 88 vyššie (pozri tiež odôvodnenie 239 napadnutého rozhodnutia) vyplýva, že Komisia skutočne vychádzala v napadnutom rozhodnutí z týchto dokumentov na účely preukázania existencie kartelu, ako aj jeho vykonania, s cieľom vyvodiť z toho dôsledky v rámci posúdenia závažnosti porušenia a stanovenia výšky pokuty, ktorú je potrebné uložiť žalobkyniam.

114 V prvom rade treba preto porovnať obsah oznámenia o výhradách s obsahom napadnutého rozhodnutia.

115 V oznámení o výhradách sa Komisia domnievala, že od roku 1997 dochádzalo ku kontaktom medzi členmi kartelu (bod 76 a nasl.) a uviedla stretnutie v Grécku z 29. júla 1999 (bod 85 a nasl.), ako aj „následné kontakty“ (bod 92 a nasl.) a stretnutie v Miláne (bod 103 a nasl.). Oznámenie o výhradách vo svojom opise skutočností týkajúcich sa vykonania kartelu uvádza kontakty medzi členmi kartelu, vrátane následných kontaktov na stretnutí v Miláne. Komisia sa domnievala, že „v [nadväznosti] na stretnutie v Miláne spoločnosti, ktoré sa podieľali na dohode, ku ktorej dospeli, pokračovali vo výmene informácií týkajúcich sa trhu s fluoridom hlinitým prostredníctvom bilaterálnych kontaktov“ (bod 117). V tomto ohľade výslovne menuje kontakty 25. októbra 2000, kontakty v priebehu roku 2001, konferenciu od 17. do 21. februára 2002, ďalšiu konferenciu v San Diegu, Kalifornia (Spojené štáty) 6. marca 2003, ako aj kontakty v januári 2004 a 21. januára 2005 (body 118 až 123). Navyše Komisia uviedla, že kartel bol vykonaný, čo zohľadnila vo svojom posúdení závažnosti porušenia (bod 227).

116 Pokiaľ ide o trvanie porušenia, Komisia sa v oznámení o výhradách domnievala, že porušenie začalo od 30. júna 1997, dátumu stretnutia v Sousse (Tunisko), zintenzívnilo sa od stretnutia v Grécku 29. júla 1999, „keď došlo k uzavretiu a k nadobudnutiu účinnosti konečnej dohody o zvýšení cien predajov v roku 2000“, a že podobná dohoda bola uzavretá 12. júla 2000 v Miláne v súvislosti s predajnými cenami na rok 2001. Komisia na základe toho dospela k záveru, že porušenie v prípade spoločností Fluorsid, ICF a IQM pokračovalo „najmenej do 31. decembra 2001“, čo je koniec obdobia vykonávania tejto dohody zodpovedajúci koncu obdobia, v ktorom sa uskutočnili predaje dotknuté touto dohodou (bod 216).

117 V odôvodneniach 155 a 156 napadnutého rozhodnutia Komisia spomína „bilaterálne kontakty na jeseň 2000“, najmä kontakty z 25. októbra 2000 a z 8. a 9. novembra 2000. Tieto kontakty preukazujú sledovanie dohody uzavretej na stretnutí v Miláne s cieľom jej vykonania. V odôvodnení 239 napadnutého rozhodnutia Komisia opätovne odkazuje na dokumenty týkajúce sa kontaktov z 8. a 9. novembra 2000 týkajúcich sa vykonania kartelu v kontexte stanovenia základnej sumy pokuty. Uvádza v nej, že zohľadnila stupeň vykonania kartelu na účely stanovenia pomernej časti hodnoty predajov, ktorú je potrebné zohľadniť, a odkazuje najmä na odôvodnenia 154 až 156 napadnutého rozhodnutia.

118 Pokiaľ ide o trvanie porušenia v napadnutom rozhodnutí, Komisia sa domnieva, že kartel trval najmenej počas obdobia od 12. júla do 31. decembra 2000 (odôvodnenia 241 a 147 napadnutého rozhodnutia). V zmysle odôvodnenia 146 napadnutého rozhodnutia „zmluvy o dodaní sa dohadujú vopred počas obdobia začínajúceho v priebehu druhého semestra každého kalendárneho roku a končiaceho na konci tohto istého kalendárneho roku alebo v priebehu prvých piatich mesiacov nasledujúceho kalendárneho roku“. Komisia sa preto domnievala, že v súlade s praxou zo sektoru fluoridu hlinitého sa ceny určujú vopred na nasledujúci účtovný rok.

119 Nakoniec treba spresniť, že dokumenty týkajúce sa kontaktov nasledujúcich po stretnutí v Miláne, vrátane kontaktov uskutočnených 8. a 9. novembra 2000, nie sú uvedené v časti napadnutého rozhodnutia týkajúceho sa trvania porušenia.

120 Hoci teda oznámenie o výhradách odkazovalo na tieto dokumenty v súvislosti s kontaktmi nasledujúcimi po stretnutí v Miláne, ako sú uvedené v bode 115 vyššie, treba konštatovať, že výslovne neuvádza dokumenty týkajúce sa bilaterálnych kontaktov uskutočnených 8. a 9. novembra 2000, o ktoré sa Komisia naopak opierala v napadnutom rozhodnutí.

121 V každom prípade tieto dokumenty týkajúce sa kontaktov uskutočnených 8. a 9. novembra 2000 boli obsiahnuté v správnom spise Komisie, ktorý ich sprostredkoval účastníkom správneho konania, čiže žalobkyniam v rámci zaslania oznámenia o výhradách, aby mohli uplatniť svoje právo na obhajobu

a právo na prístup do spisu. Navyše je nesporné, že žalobkyne jednak mali úplný prístup do spisu vrátane prístupu k dokumentom týkajúcim sa kontaktov uskutočnených 8. a 9. novembra 2000 a jednak že kontakty nasledujúce po stretnutí v Miláne boli výslovne uvedené, hoci všeobecným spôsobom, v oznámení o výhradách.

122 Tak bilaterálne kontakty uskutočnené 8. a 9. novembra 2001 nespomenuté v oznámení o výhradách, ako aj tie, ktoré sú tam výslovne spomenuté, svedčia o tom, že žalobkyne boli zapojené do kartelu a do jeho vykonania po stretnutí v Miláne. Hoci v tomto ohľade stačí, že v oznámení o výhradách Komisia založila svoje posúdenie týkajúce sa jediného a pokračujúceho porušenia a jeho vykonania na rôznych dôkazoch vrátane stretnutia v Miláne a bilaterálnych a multilaterálnych kontaktoch nasledujúcich po ňom, najmä na kontakte uskutočnenom 25. októbra 2000, čiže na jeseň 2000. Samotné dôkazy uvedené v oznámení o výhradách boli už dostačujúce na vystríhanie žalobkýň pred skutočnosťou, že Komisia ich môže použiť proti nim ako dôkazy preukazujúce porušenie. Vzhľadom na dokumenty týkajúce sa kontaktov nasledujúcich po stretnutí v Miláne uvedených v oznámení o výhradách, dokumenty týkajúce sa kontaktov uskutočnených 8. a 9. novembra 2000 teda neboli nevyhnutné na preukázanie pokračujúceho porušenia a jeho vykonania. Preto v odôvodnení 156 napadnutého rozhodnutia, osobitne v poznámke pod čiarou č. 128, Komisia odkazuje aj na kontakt uskutočnený 25. októbra 2000, ktorý už bol spomenutý v odôvodnení 118 oznámenia o výhradách. Preto dokumenty týkajúce sa kontaktov uskutočnených 8. a 9. novembra 2000 neboli samy osebe rozhodujúce pre výsledok, ku ktorému Komisia dospela v napadnutom rozhodnutí, keďže pokračujúce porušenie, ako aj jeho vykonanie prekračujúce dátum 31. december 2000, už boli vytýkané v oznámení o výhradách na základe iných dôkazov.

123 Ďalej je namieste pripomenúť judikatúru citovanú v bode 110 vyššie, podľa ktorej k porušeniu práva na obhajobu dochádza len vtedy, keď existuje možnosť, že v prípade, že by nedošlo k procesnej nezrovnalosti, v konkrétnej veci neuvedeniu výslovných odkazov v oznámení o výhradách na dokumenty týkajúce sa kontaktov z 8. a 9. novembra 2000, by správne konanie mohlo viesť k inému výsledku.

124 Je však nutné konštatovať, že o takýto prípad v prejednávanej veci nejde.

125 Ako sa totiž konštatovalo v bode 121 vyššie, žalobkyne mali prístup k dokumentom týkajúcim sa kontaktov uskutočnených 8. a 9. novembra 2000 súčasne s oznámením o výhradách, avšak nevyvodili z toho nijaký dôkaz vo svoj prospech, a to ani v rámci správneho konania, ani v rámci súdneho konania. Navyše v štádiu správneho konania sa žalobkyne dokonca vzdali práva vyjadriť stanovisko ku kontaktom nasledujúcim po stretnutí v Miláne, ktoré boli výslovne uvedené v oznámení o výhradách (bod 117 až 123 oznámenia o výhradách). Rovnako v priebehu súdneho konania žalobkyne ani nevysvetlili, ani nepreukázali, v čom výslovné neuvedenie uvedených dokumentov v oznámení o výhradách narušilo účinnosť ich obhajoby počas správneho konania a ako sa mohli účinnejšie brániť, ak by boli pri tejto príležitosti výslovne informované o tom, že Komisia zamýšľala použiť dokumenty z 8. a 9. novembra 2000 v napadnutom rozhodnutí ako dôkazy preukazujúce ich účasť na porušení a na jeho vykonaní. Naopak, vzhľadom na obsah týchto dokumentov, ako aj na skutočnosť, že žalobkyne o nich vedeli, keďže dokonca boli autormi týchto dokumentov, ktoré pochádzali z ich vlastnej internej sféry, je potrebné konštatovať, že žalobkyne nepreukázali, že z nich mohli vyvodiť oslobodzujúce dôkazy, pokiaľ ide o existenciu protisúťažnej dohody a jej následného vykonania. V tomto ohľade treba spresniť, že Komisia v rámci posúdenia závažnosti porušenia na účely výpočtu sumy pokuty nezohľadnila účinky porušenia na trhu. Preto žalobkyne neboli schopné preukázať, že skutočnosť, že neboli v oznámení o výhradách informované o zámere Komisie použiť predmetné dokumenty ako usvedčujúce dôkazy, bola spôsobilá ovplyvniť účinnosť ich obhajoby, a teda aj záver, ku ktorému Komisia dospela v napadnutom rozhodnutí (pozri v tomto zmysle a analogicky rozsudok zo 17. decembra 1991, Hercules Chemicals/Komisia, už citovaný v bode 75 vyššie, bod 56 a tam citovanú judikatúru, potvrdený rozsudkom z 8. júla 1999, Hercules Chemicals/Komisia, už citovaným v bode 111 vyššie, bod 80).

126 V každom prípade žalobkyne sa nemôžu odvolávať na to, že by im toto opomenutie mohlo zabrániť účinne sa obhajovať proti výhrade, podľa ktorej porušenie trvalo až do 31. decembra 2001. Ani v oznámení o výhradách a ani v napadnutom rozhodnutí Komisia totiž nezaložila trvanie porušenia na kontaktoch uskutočnených 8. a 9. novembra 2000. V tomto ohľade sa napadnuté rozhodnutie nelíši od oznámenia o výhradách, ktoré určilo dĺžku trvania prekračujúcu okamih stretnutia v Miláne, konkrétne do 31. decembra 2001, pokiaľ ide o žalobkyne. Žalobkyne boli preto plne spôsobilé rozoznať relevantnosť dôkazov týkajúcich sa kontaktov nasledujúcich po stretnutí v Miláne, ako sú obsiahnuté v oznámení o výhradách a v napadnutom rozhodnutí, na účely stanovenia dĺžky porušenia, ktoré Komisia vyvodila predovšetkým z praxe v sektore fluoridu hlinitého, podľa ktorej sa ceny určujú vopred pre nasledujúci účtovný rok. Po zohľadnení tejto praxe mohla Komisia už na základe dôkazov výslovne uvedených v oznámení o výhradách odôvodnene zahrnúť celý dotknutý polrok až do 31. decembra 2001 do dĺžky trvania porušenia. V tomto ohľade dodatočný odkaz v napadnutom rozhodnutí na dokumenty týkajúce sa kontaktov uskutočnených 8. a 9. novembra 2000 nemá význam.

127 Okrem toho treba spresniť, že dĺžka trvania stanovená Komisiou v napadnutom rozhodnutí je minimálnou dĺžkou trvania porušenia, keďže obdobia kratšie než jeden polrok sa počítajú ako jeden polrok a násobiaci koeficient je v oboch prípadoch len 0,5. Preto aj za predpokladu, že by dĺžka trvania porušenia bola obmedzená výlučne na stretnutie v Miláne bez toho, aby sa zohľadnili účinky uzavretej dohody a kontaktov nasledujúcich po tomto stretnutí, faktor dĺžky trvania na účely stanovenia pokuty by bol ten istý.

128 Všeobecný súd usúdil, že v súvislosti s dokumentmi z 8. a 9. novembra 2000 nedošlo k porušeniu práva žalobkýň na obhajobu a že táto výhrada sa musí zamietnuť.

a) O údajnom porušení práva na obhajobu v súvislosti s „časovým rámcom“ porušenia

129 Pokiaľ ide o údajné nerešpektovanie práva na obhajobu súvisiace s dĺžkou trvania porušenia, treba uviesť, že dĺžka trvania stanovená v napadnutom rozhodnutí na obdobie od 12. júla do 31. decembra 2000 je kratšia než dĺžka porušenia stanovená v oznámení o výhradách na obdobie od 30. júna 1997 do 31. decembra 2001. Hoci Komisia v napadnutom rozhodnutí uviedla niektoré skutočnosti, ktoré naznačujú existenciu určitých nedovolených postupov v odvetví fluoridu hlinitého pred stretnutím v Miláne z 12. júla 2000, domnievala sa, že neexistujú rozhodujúce dôkazy pre toto skoršie obdobie (odôvodnenie 73 napadnutého rozhodnutia). Preto Komisia vzhľadom na dôkaznú hodnotu dôkazov, ktoré mala k dispozícii, nakoniec znížila dĺžku trvania porušenia, pričom uviedla, že presvedčivé dôkazy o karteli má k dispozícii až od 12. júla 2000 (odôvodnenia 73 až 76 a 144 napadnutého rozhodnutia).

130 Za týchto okolností samotná skutočnosť, že v oznámení o výhradách sa Komisia predbežne domnievala, že kartel začal 30. júna 1997, v deň stretnutia v Sousse, pričom sa zintenzívnil po stretnutí v Grécku 29. júla 1999 (bod 216 oznámenia o výhradách), je irelevantná a nemôže mať vplyv na záujmy ani na právo žalobkýň na obhajobu, ktoré, pokiaľ ide o dĺžku trvania vytýkaného porušenia, boli nakoniec v napadnutom rozhodnutí vystavené menej závažnej výhrade (pozri v tomto zmysle rozsudok JFE Engineering a i./Komisia, už citovaný v bode 73 vyššie, bod 435). Navyše v rozpore s tým, čo tvrdia žalobkyne, tento rozdiel v „časovom rámci“ porušenia konštatovaný Komisiou nebol spôsobilý zmeniť povahu pokračujúceho porušenia, ktoré sa vytýka tak v oznámení o výhradách, ako aj v napadnutom rozhodnutí. Nakoniec je nutné konštatovať, že žalobkyne mali možnosť účinne predložiť pripomienky k oznámeniu o výhradách, vrátane údajov týkajúcich sa dlhšieho trvania porušenia, než bolo nakoniec prevzaté do napadnutého rozhodnutia, čím sa Komisia prípustným spôsobom čiastočne vzdala výhrady v prospech žalobkýň (pozri v tomto zmysle a analogicky rozsudok Atlantic Container Line a i./Komisia, už citovaný v bode 109 vyššie, bod 115).

131 Preto treba zamietnuť výhradu založenú na porušení práva na obhajobu týkajúcu sa dĺžky trvania porušenia konštatovaného Komisiou.

b) O údajnom porušení práva na obhajobu v súvislosti so žiadosťou o zníženie sumy pokuty spoločnosti Fluorsid, ako aj o údajnom nedostatku odôvodnenia

132 Pokiaľ ide o údajné porušenie práva spoločnosti Fluorsid na obhajobu v súvislosti so žiadosťou o zníženie sumy pokuty, treba najskôr uviesť, že Fluorsid nenamieta proti napadnutému rozhodnutiu ako takému, čo sa týka uplatnenia oznámenia o spolupráci, ktoré sa naň vzťahuje, ale namieta proti nespomenutiu jej žiadosti o zníženie pokuty v oznámení o výhradách, ktoré predstavuje nenapadnuteľné prípravné opatrenie. Všeobecný súd totiž v tomto ohľade pripomenul, že ako sa to konštatovalo v ustálenej judikatúre, aktmi, ktoré možno napadnúť žalobou o neplatnosť v zmysle článku 230 ES, sú opatrenia, ktoré majú záväzné právne účinky spôsobilé dotknúť sa záujmov žalobcu tým, že výrazne menia jeho právne postavenie (rozsudok Súdneho dvora zo 6. decembra 2007, Komisia/Ferriere Nord, C-516/06 P, Zb. s. I-10685, bod 27). Navyše, pokiaľ ide o akty a rozhodnutia, ktorých príprava sa vykonáva vo viacerých fázach, napadnuteľnými aktmi sú v zásade len opatrenia, ktoré s konečnou platnosťou predstavujú stanovisko inštitúcie podľa tohto postupu, s výnimkou predbežných opatrení, ktorých cieľom je pripraviť konečné rozhodnutie (rozsudky Súdneho dvora z 11. novembra 1981, IBM/Komisia, 60/81, Zb. s. 2639, body 9 a 10, a Komisia/Ferriere Nord, už citovaný, body 27 až 33).

133 V rozsahu, v akom sa má táto výhrada vykladať v tom zmysle, že napáda protiprávnosť napadnutého rozhodnutia ako takého, je namieste uviesť, že hoci opatrenia výlučne prípravnej povahy nie sú ako také napadnuteľné žalobou o neplatnosť, ich právne vady je možné napadnúť prostredníctvom žaloby proti konečnému aktu, ktorému predchádzajú (rozsudok IBM/Komisia, už citovaný v bode 132 vyššie, bod 12), konkrétne v prejednávanej veci proti napadnutému rozhodnutiu. Preto Všeobecnému súdu prináleží, aby posúdil, či k protiprávnym skutočnostiam došlo v priebehu správneho konania a či môžu mať vplyv na zákonnosť rozhodnutia prijatého Komisiou na konci správneho konania (rozsudok IBM/Komisia, už citovaný v bode 132 vyššie, bod 24).

134 Z oznámenia o spolupráci z roku 2002 vyplýva, že v rámci programu zhovievavosti upraveného v tomto oznámení sa postup priznania úplného oslobodenia od pokút alebo zníženia pokuty určitému podniku skladá z rôznych samostatných fáz. Až v poslednej fáze, t. j. na konci správneho konania, Komisia pri prijímaní konečného rozhodnutia v rámci tohto rozhodnutia prizná oslobodenie od pokuty alebo jej zníženie. Zo systému stanoveného v oznámení o spolupráci z roku 2002 teda vyplýva, že podniku, ktorý žiada o oslobodenie od pokút alebo zníženie ich sumy, sa do prijatia konečného rozhodnutia neprizná oslobodenie od pokút alebo zníženie ich súm v pravom zmysle slova, ale sa mu len prizná procesné postavenie, ktoré môže na konci správneho konania viesť k oslobodeniu od pokút alebo zníženiu ich súm, ak sú požadované podmienky splnené (pozri v tomto zmysle a analogicky rozsudok Všeobecného súdu z 9. septembra 2011, Deltafina/Komisia, T-12/06, Zb. s. II-5639, bod 118).

135 Bod 26 oznámenia o spolupráci z roku 2002 stanovuje, že ak Komisia dospeje k predbežnému záveru, že dôkaz predložený podnikom predstavuje pridanú hodnotu, o svojom úmysle znížiť sumu pokuty písomne informuje podnik najneskôr k dátumu, keď je doručené oznámenie o výhradách. To tiež znamená, že keď Komisia nemá v úmysle vyhovieť žiadosti o zhovievavosť, nemá nijakú povinnosť informovať o tom dotknutý podnik v štádiu oznámenia o výhradách. Bod 27 oznámenia o spolupráci z roku 2002 zase stanovuje, že Komisia poskytne posúdenie konečného postavenia každého z podnikov, ktoré žiadali o zníženie sumy pokuty v každom rozhodnutí prijatom na konci správneho konania. Preto sa Komisia k žiadostiam o zhovievavosť, ktoré jej boli predložené, musí vyjadriť až v konečnom rozhodnutí v správnom konaní pred ňou, ako to urobila aj v prejednávanej veci.

136 Z toho vyplýva, že Komisia nebola povinná prijať stanovisko k žiadosti spoločnosti Fluorsid o zhovievavosť v štádiu oznámenia o výhradách. Preto Komisia ani neporušila práva spoločnosti Fluorsid na obhajobu, ani sa nedopustila nesplnenia povinnosti odôvodnenia v tomto ohľade, keďže v tomto štádiu nebola nútená prijať stanovisko k žiadosti spoločnosti Fluorsid o zhovievavosť. O to viac to platí v prípade, keď Komisia v oznámení o výhradách nezaujala stanovisko k žiadosti spoločnosti Fluorsid o zníženie pokuty.

137 Je teda namieste zamietnuť výhradu založenú na porušení práv spoločnosti Fluorsid na obhajobu týkajúcu sa žiadosti o zhovievavosť alebo žiadosti o zníženie sumy pokuty.

D – *O treťom žalobnom dôvode založenom na porušení článku 23 nariadenia č. 1/2003 týkajúceho sa výpočtu súm pokút a bodu 18 usmernení z roku 2006*

1. Úvodné pripomienky

138 Najskôr je potrebné uviesť, že v prejednávanej veci ide o uplatnenie usmernení z roku 2006.

139 Žalobkyne v podstate tým, že uvádzajú, že „posúdenie Komisie, pokiaľ ide o vymedzenie trhu, nemožno namietať… z vecného hľadiska“, poukazujú na nedostatok odôvodnenia a protirečenia spôsobujúce vady napadnutého rozhodnutia, čo sa týka kvantifikácie a geografického rozsahu uvedeného trhu, najmä tým, že Komisia vylúčila zo svojho posúdenia Čínu a Rusko napriek tomu, že tieto krajiny boli dotknuté porušením. Navyše žalobkyne vytýkajú Komisii, že nezohľadnila čísla poskytnuté spoločnosťou Fluorsid v apríli 2008 namiesto tých, ktoré jej táto spoločnosť poskytla v máji 2008 na účely odhadu hodnoty predajov na trhu s fluoridom hlinitým v EHP. Preto je základ pre výpočet sumy pokuty stanovený na základe bodu 18 usmernení z roku 2006 nesprávny.

140 Komisia navrhuje zamietnuť tento žalobný dôvod.

141 Tento žalobný dôvod sa v podstate delí na tri časti, po prvé nesprávne posúdenie geografického rozsahu trhu a porušenia, po druhé nesprávne stanovenie hodnôt trhu a predajov a po tretie nesprávne stanovenie úrovne pokuty.

142 V tejto súvislosti treba pripomenúť všeobecné zásady upravujúce stanovenie súm pokút.

143 Podľa článku 23 ods. 3 nariadenia č. 1/2003 sa pri stanovení výšky pokuty, ktorá sa uloží za porušenie článku 81 ods. 1 ES, zohľadní závažnosť a doba trvania porušenia.

144 Z ustálenej judikatúry vyplýva, že závažnosť porušení práva hospodárskej súťaže musí byť stanovená na základe veľkého množstva skutočností, akými sú osobitné okolnosti prípadu, jeho kontext a odstrašujúci účinok pokút, a to bez toho, aby existoval záväzný alebo vyčerpávajúci zoznam kritérií, ktoré nutne musia byť vzaté do úvahy (rozsudky Súdneho dvora z 28. júna 2005, Dansk Rørindustri a i./Komisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, Zb. s. I-5425, bod 241; Prym a Prym Consumer/Komisia, už citovaný v bode 106 vyššie, bod 54, a z 24. septembra 2009, Erste Group Bank a i./Komisia, C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P a C-137/07 P, Zb. s. I-8681, bod 91).

145 Judikatúra uznala, že na určenie výšky pokuty je nutné zohľadniť trvanie porušení a všetky faktory, ktoré môžu ovplyvniť posúdenie ich závažnosti, akými sú konanie každého z podnikov, úloha, ktorú každý z nich hrá pri vytvorení zosúladených postupov, prospech, ktorý z týchto postupov podniky mohli získať, ich veľkosť a hodnota dotknutého tovaru, ako aj nebezpečenstvo, ktoré porušenia tohto typu predstavujú pre Európsku úniu (pozri rozsudok Súdneho dvora z 8. decembra 2011, Chalkor/Komisia, C-386/10 P, Zb. s. I-13085, bod 56 a tam citovanú judikatúru).

146 Tiež už bolo rozhodnuté, že sa musia zohľadniť také objektívne skutočnosti, akými sú obsah a trvanie protisúťažných správaní, ich počet a intenzita, veľkosť dotknutého trhu a poškodenie, ktoré utrpel verejný hospodársky poriadok. Analýza musí tiež zohľadniť relatívny význam a trhový podiel zodpovedných podnikov, ako aj prípadnú recidívu (pozri rozsudok Chalkor/Komisia, už citovaný v bode 145 vyššie, bod 57 a tam citovanú judikatúru).

147 Tento veľký počet skutočností ukladá Komisii, aby podrobne preskúmala okolnosti porušenia (rozsudok Chalkor/Komisia, už citovaný v bode 145 vyššie, bod 58).

148 Na zabezpečenie transparentnosti a nestrannosti rozhodnutí, ktorými sa stanovujú pokuty za porušenie pravidiel hospodárskej súťaže, prijala Komisia usmernenia na výpočet pokút (bod 3 usmernení z roku 2006). V týchto usmerneniach Komisia uviedla, z akých dôvodov zohľadní takú či onakú okolnosť porušenia a dôsledky, ktoré z toho môžu byť vyvodené pre výšku pokuty (rozsudok Chalkor/Komisia, už citovaný v bode 145 vyššie, bod 59).

149 Usmernenia predstavujú orientačné pravidlo správania, ktorého sa treba v praxi pridŕžať a od ktorého sa správny orgán nemôže v jednotlivom prípade odkloniť bez uvedenia dôvodov, ktoré sú v súlade so zásadou rovnosti zaobchádzania a obmedzujú sa na opis metódy preskúmania porušenia uplatňovanej Komisiou a kritérií, ktoré si Komisia stanovila, aby ich zohľadňovala pri určovaní výšky pokuty (pozri rozsudok Chalkor/Komisia, už citovaný v bode 145 vyššie, bod 60 a tam citovanú judikatúru).

150 Usmernenia predstavujú nástroj určený na spresnenie kritérií – pri dodržiavaní právnych predpisov vyššej právnej sily –, ktoré Komisia chce uplatniť pri výkone svojej diskrečnej právomoci v oblasti stanovenia výšky pokút, ktorú jej priznáva článok 23 ods. 2 nariadenia č. 1/2003. Hoci usmernenia nepredstavujú právny základ rozhodnutia, ktorým sa ukladajú pokuty, pretože toto rozhodnutie sa zakladá na nariadení č. 1/2003, všeobecným a abstraktným spôsobom však stanovujú metodológiu, ktorú sa Komisia na základe tohto rozhodnutia zaviazala uplatňovať pri stanovení výšky ukladaných pokút, a v dôsledku toho zabezpečujú právnu istotu podnikov (rozsudok Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovaný v bode 144 vyššie, body 209 až 213, a rozsudok Všeobecného súdu zo 14. decembra 2006, Raiffeisen Zentralbank Österreich a i./Komisia, T-259/02 až T-264/02 a T-271/02, Zb. s. II-5169, body 219 a 223).

151 Hoci usmernenia nemôžu byť kvalifikované ako právna norma, ktorú musí správny orgán v každom prípade dodržať, vyjadrujú určité pravidlo správania, ktoré ukazuje, ako má správny orgán v praxi postupovať, a od ktorého sa správny orgán nemôže v konkrétnom prípade odkloniť bez uvedenia dôvodov, inak by hrozilo, že poruší zásady právnej istoty a rovnosti zaobchádzania (rozsudky Súdneho dvora Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovaný v bode 144 vyššie, body 209 a 210, a z 18. mája 2006, Archer Daniels Midland a Archer Daniels Midland Ingredients/Komisia, C-397/03 P, Zb. s. I-4429, bod 91).

152 V zmysle bodu 5 usmernení z roku 2006 v znení uplatniteľnom na túto vec musí Komisia pri určení výšky pokút vychádzať z hodnoty predaja tovaru alebo služieb súvisiacich s porušením. Dĺžka trvania porušenia sa musí taktiež zohľadniť ako významný prvok. Kombinácia hodnoty predaja súvisiaceho s porušením a dĺžky jeho trvania odráža hospodársku dôležitosť porušenia, ako aj relatívny význam každého podniku, ktorý sa podieľal na porušení. Podľa bodu 6 usmernení z roku 2006 odkaz na tieto skutočnosti je vhodnou informáciou o úrovni výšky pokuty, ale nemal by sa považovať za základ „metódy automatického a aritmetického výpočtu“.

153 Podľa bodov 10 a 11 usmernení z roku 2006 Komisia určí na účely stanovenia pokuty pre každý podnik základnú sumu pokuty, ktorú môže upraviť.

154 Na základe bodov 12 a 13 usmernení z roku 2006 sa základná suma pokuty stanoví odkazom na hodnotu predaja tovaru a služieb uskutočnenho podnikom, s ktorými porušenie priamo alebo nepriamo súvisí v príslušnej geografickej oblasti v rámci EHP, obvykle počas posledného celého roku, v ktorom sa podnik zúčastnil na porušení. Podľa bodu 15 usmernení z roku 2006 Komisia musí použiť „najvyššie [najlepšie – *neoficiálny preklad*] údaje, ktoré sú… k dispozícii“.

155 Bod 18 usmernení z roku 2006 stanovuje:

„Ak porušenie presiahne územie Európskeho hospodárskeho priestoru (‚EHP‘) (napríklad v prípade medzinárodných kartelov), príslušný predaj podniku vo vnútri EHP nemusí primeraným spôsobom odrážať podiel každého podniku na porušení. Takáto situácia môže nastať napríklad v súvislosti s celosvetovými dohodami o rozdelení trhu.

Za takýchto okolností, s cieľom zohľadniť agregovaný objem príslušných predajov v EHP a relatívny podiel každého podniku na porušení, Komisia môže posúdiť celkový objem predaja tovaru alebo služieb súvisiacich s porušením v dotknutej geografickej oblasti (rozľahlejšej ako EHP), určiť podiel predaja každého podniku podieľajúceho sa na porušení na tomto trhu a aplikovať tento podiel na agregovaný objem predajov týchto podnikov vo vnútri EHP. Výsledok tohto výpočtu sa bude považovať za hodnotu predaja na účely stanovenia základnej výšky pokuty.“

156 Podľa bodu 19 usmernení z roku 2006 základná suma pokuty súvisí s určitou časťou hodnoty predajov stanovenou v závislosti od stupňa závažnosti porušenia a vynásobenou počtom rokov, v ktorých porušenie trvalo. Podľa bodu 20 usmernení z roku 2006 posúdenie závažnosti sa vykoná individuálne na každý typ porušenia a prihliadne sa pritom na všetky relevantné okolnosti prípadu. V zmysle bodu 21 usmernení z roku 2006 sa vo všeobecnosti zohľadňovaná časť hodnoty predaja stanoví na úrovni, ktorá môže dosiahnuť až 30 %.

157 Práve vzhľadom na predchádzajúce úvahy je potrebné posúdiť rôzne výhrady predložené žalobkyňami.

2. O geografickom rozsahu porušenia a údajnom pochybení pri vymedzení trhu

158 V súlade s bodom 18 usmernení z roku 2006 a so zásadami uvedenými v bodoch 142 až 151 vyššie Komisia nie je povinná určiť trh dotknutých výrobkov ako taký, ale len geografický rozsah porušenia. V tomto ohľade Komisia v napadnutom rozhodnutí konštatovala, že na stretnutí v Miláne sa členovia kartelu dohodli na cenách, objemoch predajov a rozdelení trhov v Európe, Severnej Amerike, Južnej Amerike, Austrálii a na ďalších trhoch, ako je trh Turecka. Preto Komisia v súlade s pravidlom správania sa, ktoré si stanovila, konštatovala, že rozsah porušenia prekračoval územie EHP a bol celosvetový.

159 Žalobkyne sa v podstate domnievajú, že podľa bodu 18 usmernení z roku 2006 Komisia pri posudzovaní celkovej hodnoty predajov tovarov a služieb súvisiacich s porušením v dotknutej geografickej oblasti nesprávne a na základe nedostatočného a protichodného odôvodnenia nezohľadnila čísla týkajúce sa Ruska a Číny.

160 Z odôvodnení 33, 51 a 136 napadnutého rozhodnutia totiž vyplýva, že hoci sa Komisia domnievala, že kartel mal celosvetový rozsah, vylúčila z jeho geografického rozsahu jednak Čínu z dôvodu, že sa jej nedovolené dohody netýkali, a jednak Rusko z dôvodu, že „odkaz na Rusko nepotvrdzoval existenciu dohôd, ktoré by sa týkali tejto krajiny“.

161 Čo sa týka Ruska, Komisia v poznámke pod čiarou č. 69 odôvodnenia 84 napadnutého rozhodnutia uviedla, pričom jej žalobkyne v tomto bode neprotirečili, že zo zápisnice zo stretnutia v Miláne vyplýva, že Rusko bolo spomenuté len raz slovami „Rusko – nijaký záujem pre ICF alebo IQM“. Toto jediné spomenutie samo osebe nestačí na preukázanie, že geografický rozsah porušenia, ktorého sa dopustili strany uvedené v napadnutom rozhodnutí, sa týkal aj Ruska. Preto sa Komisia nedopustila pochybenia, keď vylúčila Rusko z geografického rozsahu porušenia. Tento záver nespochybňuje ani okolnosť, že na účely odhadu hodnoty svetového trhu s fluoridom hlinitým v roku 2000, ktorý bol dotknutý kartelom, Boliden odhadla túto výšku na 329 000 000 eur, vrátane hodnoty ruského trhu. Odhad uvedenej hodnoty trhu uskutočnený Komisiou vo výške 340 000 000 eur zohľadňuje tiež čísla spoločnosti ICF, ktorá ju odhadla na 400 852 695 eur (poznámka pod čiarou č. 37 uvedená

v odôvodnení 33 napadnutého rozhodnutia). Rovnako úryvok zo zápisnice zo stretnutia IFPA v Montreale (Kanada) z 13. septembra 1999 sa obmedzuje na uvedenie toho, že neistota, pokiaľ ide o čísla týkajúce sa Ruska, je takého rozsahu, že robí neplatnou akúkoľvek úvahu založenú na globálnych číslach.

162 Čo sa týka Číny, žalobkyne síce správne tvrdia, že v zápisnici zo stretnutia v Miláne, je uvedený odkaz na „čínsku cenu“. Odôvodnenie 86 napadnutého rozhodnutia totiž cituje uvedenú zápisnicu v kontexte prezentácie rozdelenia ponuky a zamýšľaných cien dodávateľmi fluoridu hlinitého na austrálskom trhu, pričom uvádza, že „čínska cena v roku 2001 by mala byť približne 750 – 760 USD [za tonu] fob s [cenou] prepravy vo výške 10 USD [za tonu]“, ale že európska úroveň cien by mohla byť vyššia s „cenou dodávky z Európy/IQM, [ktorá] by mala byť 875 USD [za tonu]“. Komisia však vo svojich písomných podaniach hodnoverne a bez toho, aby jej žalobkyne presvedčivo protirečili vo svojich replikách, vysvetlila, že tento odkaz na čínsku cenu treba chápať v tom zmysle, že sa týka cien ponúkaných čínskymi vývozcami ich austrálskym zákazníkom, a nie predajov uskutočnených na čínskom trhu ako takom.

163 Za týchto podmienok sa preto Komisia mohla oprávnene domnievať, že Čína a Rusko neboli súčasťou geografickej oblasti, ktorej sa týkal kartel. Komisia sa preto nedopustila nesprávneho posúdenia, keď na základe bodu 18 usmernení z roku 2006 stanovila geografický rozsah trhu.

164 Preto sa tretia časť tretieho žalobného dôvodu musí zamietnuť.

3. O hodnote trhu a predajov fluoridu hlinitého v EHP

165 Odôvodnenie 33 napadnutého rozhodnutia uvádza, že hodnota trhu s fluoridom hlinitým v EHP sa zakladá na odhadoch poskytnutých členmi kartelu v odpovediach na žiadosti Komisie o informácie z 11. a 14. apríla 2008.

166 V odpovedi na tieto žiadosti Fluorsid najskôr v apríli 2008 uviedla, že táto hodnota trhu bola 73 195 200 eur a následne 16. mája 2008, že bola 46 920 000 eur.

167 V prvom rade, pokiaľ ide o tvrdenie žalobkýň, podľa ktorého čísla poskytnuté v máji 2008 boli relevantnejšie a mali viesť Komisiu k tomu, aby nimi nahradila čísla poskytnuté spoločnosťou Fluorsid v apríli 2008, je nutné konštatovať, že žalobkyne neboli schopné poskytnúť dostatočne podložené a hodnoverné vysvetlenie na podporu svojho tvrdenia. Toto tvrdenie je o to menej presvedčivé, že údaj pôvodne poskytnutý spoločnosťou Fluorsid, konkrétne 73 195 200 eur, bol veľmi podobný údajom poskytnutým spoločnosťou IQM – konkrétne 75 000 000 eur – a spoločnosťou ICF – konkrétne 82 057 530 eur – a že to bola výlučne Boliden, ktorá uviedla veľmi nízku cenu, konkrétne 53 000 000 eur ako hodnotu trhu s fluoridom hlinitým v EHP. Žalobkyniam sa však nepodarilo poskytnúť ani dôveryhodné vysvetlenie tohto zosúladenia *in tempore suspecto* údajov poskytnutých spoločnosťou Fluorsid s údajmi spoločnosti Boliden, ani dostatočne podložiť tvrdenie, podľa ktorého čísla z mája 2008 boli spoľahlivejšie než čísla z apríla 2008. V tomto ohľade sa obmedzili na uvedenie, že rozdiel medzi týmito číslami možno vysvetliť odlišným hodnotením spotreby fluoridu hlinitého v EHP, ktorá nie je 25 kg na tonu, ako sa domnievali pri stanovení čísel za apríl 2008, ale 16 kg za tonu, čo znižuje hodnotu trhu s fluoridom hlinitým v EHP. Toto vágne tvrdenie žalobkýň však nie je nijako podložené dôkazmi. Preto žalobkyne z právneho hľadiska dostatočne nepreukázali, že čísla z mája 2008 boli relevantnejšie než čísla z apríla 2008. Za týchto podmienok mala Komisia právo založiť svoj odhad na aritmetickom priemere čísel poskytnutých členmi kartelu v apríli 2008, ktorý zaokrúhlila.

168 Preto vzhľadom na neexistenciu platného dôvodu spoľahnúť sa na čísla poskytnuté spoločnosťou Fluorsid v máji 2008, sa Komisia mohla rozumne oprieť o čísla poskytnuté spoločnosťou Fluorsid v apríli 2008 ako o najlepšie údaje, ktoré sú k dispozícii, v zmysle bodu 15 usmernení z roku 2006 na účely odhadnutia hodnoty trhu s fluoridom hlinitým v rámci EHP.

169 Ďalej na doplnenie, čo sa týka záujmu žalobkýň na spochybnení nezohľadnenia hodnoty trhu fluoridu hlinitého v EHP, ako ju oznámili v máji 2008, treba pripomenúť, že podľa bodu 22 usmernení z roku 2006, s cieľom rozhodnúť, či časť hodnoty predajov, ktoré sa majú zohľadniť v danom prípade na účely stanovenia základnej sumy pokuty, by mala byť v dolnej alebo v hornej časti rozpätia od 0 do 30 % uvedenej hodnoty, Komisia zohľadní určitý počet faktorov, ako je povaha porušenia, kumulovaný trhový podiel všetkých dotknutých účastníkov, geografický rozsah porušenia a vykonanie či nevykonanie porušenia.

170 Pokiaľ ide o kumulovaný trhový podiel všetkých dotknutých účastníkov, Komisia sa najskôr na základe čísel poskytnutých adresátmi napadnutého rozhodnutia v napadnutom rozhodnutí domnievala, že hodnota predajov divízie „Noralf“ spoločnosti Boliden v EHP v roku 2000 predstavovala 12 731 118 eur (odôvodnenie 9 napadnutého rozhodnutia), hodnota predajov spoločnosti Fluorsid 2 717 735 eur (odôvodnenie 15 napadnutého rozhodnutia) a hodnota predajov spoločnosti ICF 8 146 129 eur (odôvodnenie 25 napadnutého rozhodnutia). IQM fluorid hlinitý v EHP v roku 2000 nepredávala (odôvodnenie 29 napadnutého rozhodnutia). Preto celková hodnota kumulovaných predajov adresátov napadnutého rozhodnutia, ktorí predávali v EHP v roku 2000, predstavovala 23 594 982 eur.

171 Ďalej Komisia odhadla celkovú hodnotu predajov fluoridu hlinitého v EHP v roku 2000 na 71 600 000 eur, čo je priemer čísel uvedených členmi kartelu. Z toho vyvodila, že kumulovaný trhový podiel adresátov napadnutého rozhodnutia predstavuje na trhu EHP 33 % (odôvodnenie 33 napadnutého rozhodnutia).

172 Nakoniec pri stanovovaní základnej sumy pokuty na základe pomernej časti hodnoty predajov Komisia uviedla, že zohľadnila okolnosť, na základe ktorej kumulovaný trhový podiel adresátov napadnutého rozhodnutia v EHP v roku 2000 neprekročil 35 % (odôvodnenie 237 napadnutého rozhodnutia).

173 Vzhľadom na predchádzajúce je namieste poukázať na skutočnosť, že Komisia zohľadnila čísla z apríla 2008, a nie z mája 2008 bola výhodná pre žalobkyne. Trhový podiel adresátov napadnutého rozhodnutia v EHP je o to menší, čím väčšia je celková hodnota trhu, a naopak. Preto kumulovaná hodnota predajov členov kartelu vo výške 23 594 982 eur predstavuje približne 33 % celkovej hodnoty predajov fluoridu hlinitého v EHP v roku 2000, ktorá podľa informácií od spoločnosti Fluorsid z apríla 2008 predstavovala 71 600 000 eur. Ak by sa však vychádzalo z celkovej hodnoty predajov fluoridu hlinitého v EHP v roku 2000 na úrovni 46 920 000 eur, ako to uviedla Fluorsid v máji 2008, priemerná hodnota trhu by predstavovala 64 244 250 eur a pomerná časť hodnoty predajov adresátov napadnutého rozhodnutia by bola vyššia, a to približne 37 %, čo by bolo pre žalobkyne nevýhodnejšie.

174 Preto treba zamietnuť výhradu žalobkýň založenú na nezohľadnení hodnoty trhu s fluoridom hlinitým v EHP, ktorú oznámili v máji 2008, na účely výpočtu základnej sumy pokuty.

175 V druhom rade, pokiaľ ide o údajný nedostatok odôvodnenia, je potrebné pripomenúť zásady, ktorými sa riadi povinnosť odôvodnenia uložená Komisii, ako sú uvedené v bode 100 vyššie.

176 V tomto ohľade stačí konštatovať, že Komisia tým, že v odôvodnení 33 napadnutého rozhodnutia vychádzala z čísel predstavujúcich hodnotu trhu s fluoridom hlinitým v EHP, ako ich poskytla najmä Fluorsid v apríli 2008, sa implicitne domnievala, že čísla poskytnuté spoločnosťou Fluorsid oneskorene v máji 2008 neboli relevantné. Vzhľadom na to, že na účely tohto odhadu hodnoty trhu s fluoridom hlinitým v EHP IQM a ICF, ako aj pôvodne žalobkyne poskytli čísla na rovnakej úrovni z hľadiska ich výšky, žalobkyne boli spôsobilé pochopiť prístup, ktorý zaujala Komisia v tomto ohľade v napadnutom

rozhodnutí, čo im umožnilo toto rozhodnutie napadnúť na súde a Všeobecnému súdu vykonať jeho kontrolu zákonnosti vecného základu tohto rozhodnutia. V tomto ohľade Všeobecný súd pripomína, že na základe článku 253 ES je Komisia povinná uviesť skutkové a právne okolnosti, od ktorých závisí odôvodnenie rozhodnutia a právne dôvody, ktoré ju viedli k jeho prijatiu, pričom toto ustanovenie nevyžaduje, aby sa vyjadrila ku všetkým skutkovým a právnym okolnostiam, ktoré boli predmetom správneho konania (rozsudky VBVB a VBBB/Komisia, už citovaný v bode 100 vyššie, bod 22; Belasco a i./Komisia, už citovaný v bode 100 vyššie, bod 55; Volkswagen/Komisia, už citovaný v bode 100 vyššie, bod 127, a Romana Tabacchi/Komisia, už citovaný v bode 100 vyššie, bod 233). Platí to o to viac v prípade, keď ako v prejednávanej veci dotknutý účastník konania predloží takéto dôkazy oneskorene, a to *in tempore suspecto*, a keď tieto dôkazy protirečia pôvodne predloženým dôkazom.

177 Preto sa výhrada založená na nedostatku odôvodnenia musí zamietnuť.

4. O stanovení sumy pokuty

178 V rozsahu, v akom žalobkyne všeobecne napádajú zákonnosť stanovenia úrovne pokuty Komisiou, treba najskôr pripomenúť, že Komisia z právneho hľadiska oprávnene v napadnutom rozhodnutí konštatovala existenciu kartelu, na ktorom sa žalobkyne zúčastnili. Komisia navyše z právneho hľadiska dostatočne preukázala, že dohoda uzavretá na stretnutí v Miláne bola dodržiavaná v priebehu druhého polroku roku 2000 a že teda kartel bol skutočne vykonaný adresátmi napadnutého rozhodnutia vrátane žalobkýň (pozri body 79 až 101 vyššie a odôvodnenie 239 napadnutého rozhodnutia).

179 Treba ďalej poukázať na to, že v súlade s bodom 23 usmernení z roku 2006 sa Komisia mohla oprávnene domnievať, že v prejednávanej veci šlo o porušenie, ktoré spočívalo najmä v horizontálnej dohode o určení cien, ktorá už na základe svojej povahy patrí medzi najzávažnejšie porušenia hospodárskej súťaže (odôvodnenie 236 napadnutého rozhodnutia).

180 Komisia teda bez toho, aby sa dopustila nesprávneho posúdenia, mohla uplatniť bod 25 usmernení z roku 2006, ktorý uvádza, že „Komisia nezávisle od trvania účasti podniku na porušení zahrnie do základnej výšky pokuty sumu pohybujúcu sa medzi 15 % až 25 % hodnoty predaja…, aby podniky odradila od akejkoľvek účasti [najmä] na horizontálnych dohodách o stanovení cien [a] rozdelení trhu“, pričom osobitne zohľadnila také faktory, ako je povaha porušenia, kumulovaný trhový podiel všetkých účastníkov kartelu, geografický rozsah porušenia a vykonanie alebo nevykonanie porušenia, ako to stanovuje bod 22 usmernení z roku 2006.

181 Komisia sa v napadnutom rozhodnutí domnievala, že kumulovaný trhový podiel členov kartelu v EHP neprekročil 35 % v roku 2000 (odôvodnenie 237 napadnutého rozhodnutia s odkazom na odôvodnenie 33 tohto rozhodnutia) a že geografický rozsah porušenia bol svetový (odôvodnenie 238 napadnutého rozhodnutia s odkazom na odôvodnenie 136 tohto rozhodnutia). Komisia navyše uviedla, že zohľadnila trhový podiel menej než 35 %, aby stanovila na 17 % pomernú časť hodnoty predajov žalobkýň, ktorá mala slúžiť na stanovenie základnej sumy pokút, ktoré sa mali uložiť (odôvodnenie 240 napadnutého rozhodnutia). V prípade absencie zo strany žalobkýň dostatočne jasného a presného spochybnenia prístupu prijatého v napadnutom rozhodnutí v tomto ohľade treba dospieť k záveru, že Komisia sa nedopustila nesprávneho posúdenia, keď zohľadnila tieto dôkazy na účely stanovenia výšky pokuty.

182 Z toho vyplýva, že výhrada založená na nesprávnom výpočte výšky pokuty sa musí zamietnuť.

183 V dôsledku toho treba zamietnuť aj tretí žalobný dôvod.

184 Vzhľadom na predchádzajúce je namieste zamietnuť návrhy na zrušenie v celom rozsahu. Navyše, čo sa týka subsidiárneho návrhu na zmenu výšky pokuty uloženej žalobkyniam, vzhľadom najmä na predchádzajúce úvahy nie je namieste, aby Všeobecný súd v rámci výkonu svojej neobmedzenej súdnej právomoci tomuto návrhu vyhovel.

185 Preto sa žaloba musí ako celok zamietnuť.

Otrovách

186 Podľa článku 87 ods. 2 rokovacieho poriadku účastník konania, ktorý nemal vo veci úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Keďže žalobkyne nemali úspech vo svojich dôvodoch, je opodstatnené zaviazať ich na náhradu trov konania v súlade s návrhmi Komisie.

Z týchto dôvodov

VŠEOBECNÝ SÚD (prvá komora)

rozhodol a vyhlásil:

1. Žaloba sa zamieta.

2. Fluorsid SpA a Minmet financing Co. znášajú svoje vlastné trovy konania a sú povinné nahradiť trovy konania, ktoré vznikli Komisii.

Azizi Labucka Frimodt Nielsen

Rozsudok bol vyhlásený na verejnom pojednávaní v Luxemburgu 18. júna 2013.

Podpisy

Obsah

Okolnosti predchádzajúce sporu 1

I – Skutkové okolnosti 2

II – Napadnuté rozhodnutie 3

A – Výrok napadnutého rozhodnutia 3

B – Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia 4

1. O sektore fluoridu hlinitého 4

2. O stretnutí v Miláne a o vykonaní kartelu 4

3. O uplatnení článku 81 ods. 1 ES a článku 53 ods. 1 Dohody o EHP 5

4. O dĺžke trvania porušenia 5

5. O určení výšky pokuty 5

6. O poľahčujúcich okolnostiach 6

Konanie a návrhy účastníkov konania 7

Právnystav 7

I – O prípustnosti 7

A – Úvodná pripomienka 7

B – O rozsahu žaloby 8

C – O prípustnosti žaloby spoločnosti Minmet 8

II – O veci samej 11

A – Zhrnutie žalobných dôvodov neplatnosti 11

B – O prvom žalobnom dôvode založenom na porušení článku 81 ES 11

1. Úvodné pripomienky 11

2. Pripomenutie obsahu napadnutého rozhodnutia 13

3. O dôkaze porušenia 14

C – O druhom žalobnom dôvode založenom na porušení práv na obhajobu 17

1. Úvodné pripomienky 17

2. O údajnom porušení práv na obhajobu súvisiacom s dokumentmi týkajúcimi sa kontaktov po stretnutí v Miláne 19

a) O údajnom porušení práva na obhajobu v súvislosti s „časovým rámcom“ porušenia .. 22

b) O údajnom porušení práva na obhajobu v súvislosti so žiadosťou o zníženie sumy pokuty spoločnosti Fluorsid, ako aj o údajnom nedostatku odôvodnenia 23

D – O treťom žalobnom dôvode založenom na porušení článku 23 nariadenia č. 1/2003 týkajúceho sa výpočtu súm pokút a bodu 18 usmernení z roku 2006 24

1. Úvodné pripomienky 24

2. O geografickom rozsahu porušenia a údajnom pochybení pri vymedzení trhu 26

3. O hodnote trhu a predajov fluoridu hlinitého v EHP 27

4. O stanovení sumy pokuty 29

Otrovách 30